Internasjonale skolers samfunnsmessige betydning i Norge

Et prosjekt utført av studenter ved UiO
på vegne av Abelia og Forum for Friskoler (FRI)

2022

Sunniva Amblie Sørensen, Sofia Ceccarelli,
Betty Sophie Feder, Thorvald Storm Nergaard
og Kjetil Øversveen.

UNIVERSITETET
I OSLO

abelia

Innholdsfortegnelse

Forord ... 3
Sammendrag ... 4
1. Innledning ... 6
1.1 Problemstilling ... 6
1.2 Om rapporten ... 7
1.3 Rapportens oppbygging ... 7
2. Bakgrunn ... 8
2.1 Global mobilitet ... 8
2.2 Internasjonale skoler i Norge ... 9
2.3 Samfunnsnytte og kompetanse ... 11
2.4 Ekspertise ... 12
3. Metode ... 12
3.1 Kvantitativ metode - Survey on the importance of Norwegian international schools ... 13
3.1.1 Utvalg ... 13
3.1.2 Utforming ... 15
3.1.3 Datainnsamling ... 16
3.1.4 Databehandling ... 17
3.1.5 Svakheter ... 17
3.2 Kvalitativ metode ... 18
3.2.1 Rekruttering av informanter og utvalg ... 19
3.2.2 Gjennomføring av intervjuer ... 20
3.2.3 Analyse av data og databehandling ... 20
3.2.4 Metodens pålitelighet, troverdighet og etiske vurderinger ... 21
3.2.5 Svakheter ... 22
4. Teori og funn fra tidligere undersøkelser ... 23
4.1 Migrasjonsteori ... 23
4.2 Omdømme og talent attractiveness ... 25
4.3. Tidligere studier ... 27
4.4 Oppsummering av teoretisk rammeverk ... 28
5. Funn og analyse ... 28
5.1 Respondentenes bakgrunn ... 28
5.2 Vurdering av skolene ... 34
5.3 Viktigheten av skolene for flytting ... 41
5.4 Empiriske eksempler ... 45
5.5 Oppsummering av analyse ... 48
6. Konklusjon ... 51
7. Litteraturliste ... 53
Vedlegg ... 56
Vedlegg 1: Data fra internasjonale skoler ... 56
Vedlegg 2: Årlig utvikling antall elever på de internasjonale skolene i Norge ... 57
Vedlegg 3: Intervjuguide ... 58
Vedlegg 4: Spørreundersøkelse ... 60
Vedlegg 5: Informasjonsskriv til respondenter ... 64

Forord

Prosjektrapporten ble skrevet i forbindelse med emnet “SVPRO4000 - Prosjektforum - Lederskap og organisering” ved Universitetet i Oslo (UiO). Fem studenter ved masterstudiet organisasjon, ledelse og arbeid har samarbeidet med prosjektets oppdragsgiver Abelia for å belyse internasjonale skolers samfunnsmessige betydning. Prosjektet har blitt veiledet av Tom E. Markussen, konsulent i Agenda Kaupang. Prosjektgruppen har bakgrunn fra samfunnsvitenskapelige disipliner som statsvitenskap, sosialantropologi, og organisasjonssosiologi. Dette dannet grunnlag for en tverrfaglig tilnærming, som ikke ville vært mulig om arbeidet hadde blitt utført av enkeltpersoner.

Prosjektet har vært en gyllen mulighet for å prøve oss på en problemstilling direkte knyttet til arbeidslivet, og både planlegge og gjennomføre utredningen. Det har vært en lærerik prosess, som har gitt oss praktisk erfaring og innsikt i arbeidslivet. Vi vil takke oppdragsgiveren Abelia, og her særlig Knut Erik Beyer-Arnesen og Elin Mathiesen, for god oppfølging, engasjement og tilrettelegging. Vi vil også takke vår veileder Tom E. Markussen for konstruktive tilbakemeldinger og gode råd. Til slutt vil vi takke for et spennende prosjekt og tilliten som ble vist til oss.

Rapporten er utarbeidet av Sunniva Amblie Sørensen, Sofia Ceccarelli, Betty Sophie Feder, Thorvald Storm Nergaard og Kjetil Øversveen.

Oslo, 11. mai 2022.

Sammendrag

Denne rapporten er et resultat av et prosjektsamarbeid mellom Universitetet i Oslo (UiO) og Abelia, NHOs forening for kunnskaps- og teknologibedrifter og Forum for Friskoler (FRI). Prosjektet er utført av fem masterstudenter på vegne av prosjekteier Abelia, og det er gitt veiledning av en rådgiver fra konsulentselskapet Agenda Kaupang. Gjennom prosjektet undersøkes samfunnsbetydningen av internasjonale skoler i Norge. Vi har besvart problemstillingen; *Hvilken betydning har internasjonale skoler for å rekruttere og beholde eksperter til norsk arbeidsliv?* gjennom bruk av både kvantitativ og kvalitativ metode. En spørreundersøkelse har blitt sendt til arbeidstakere som er foresatte for barn på internasjonale skoler i Norge. Vi fikk totalt 548 svar på undersøkelsen. I tillegg har det blitt gjennomført elleve dybdeintervjuer med foresatte, som sammen med svarene fra spørreundersøkelsen danner datagrunnlaget for analysen. Problemstillingen er i liten grad forsket på tidligere og prosjektet kan derfor bidra som et viktig kunnskapsgrunnlag. Temaet for studien er spesielt aktuelt ettersom det i 2021 ble oppgitt at to av tre bedrifter har et udekket kompetansebehov (Rørstad, Børing & Solberg, 2022, s. 7), som de internasjonale skolene kan bidra til å fylle gjennom å fungere som en viktig faktor i rekrutteringen av relevant ekspertise.

Rapportens hovedfunn:

- Flertallet av respondentene (75 %) hadde kjennskap til det internasjonale skoletilbudet før de valgte å flytte til Norge.
- Flertallet av respondentene (70 %) svarer at tilgjengeligheten av internasjonale skoler var veldig viktig eller viktig for deres beslutning om å flytte til Norge.
- Flere av husholdningene som har barn på internasjonal skole kom til Norge med planer om å bli i en kortere periode, men har endret mening og ønsker nå å forbli i landet lengre eller permanent.
- Respondentene oppgir at de viktigste årsakene til å velge internasjonale skoler er kvalitet på skolen, engelsk språk og internasjonalt miljø.
- Jevnt over viser funnene at de foresatte er fornøyde med de internasjonale skolene, spesielt med lærere, læreplan og elevenes mangfold.
- Flertallet av respondentene mener at de internasjonale skolene ikke hemmer integrering av barna i det norske samfunn, men snarere at skolene er en sosial arena for foresatte hvor de kan bli kjent med hverandre og bygge et nettverk i Norge.

På bakgrunn av disse funnene konkluderer vi med at et internasjonalt skoletilbud er av stor betydning for de fleste av våre respondenter, og at en betydelig antall utenlandske eksperter ikke ville bosatt seg i Norge hvis det ikke fantes et slikt tilbud. Denne konklusjonen støttes også av respondentenes egne vurderinger om at tilbudet av internasjonale skoler er avgjørende for å bringe utenlandske eksperter til Norge. Videre tolker vi funnene dit hen at internasjonale skoler spiller en viktig rolle i å rekruttere og beholde eksperter til norsk arbeidsliv. Uten dette tilbudet risikerer Norge å gå glipp av viktig ekspertkompetanse i flere bransjer, i både offentlig og privat sektor. Disse funnene må tolkes med forbehold om metodiske svakheter blant annet knyttet til utvalgets manglende representativitet og at funnene kan være påvirket av Covid-19 pandemien.

1. Innledning

Flere norske arbeidsgivere rapporterer at de mangler kompetent arbeidskraft og dette kan bremse deres innovasjon, vekst og konkurransedyktighet (Rørstad, Børing & Solberg, 2022, s. 7). Tilgangen til utenlandsk arbeidskraft er en mulig løsning for å dekke kompetansebehovet på norske arbeidsplasser, og for å tiltrekke denne arbeidskraften kan internasjonale skoler spille en sentral rolle. Et internasjonalt skoletilbud kan være en forutsetning for at utenlandske arbeidere med barn skal komme til Norge.

I denne rapporten har vi undersøkt samfunnsnytten av de internasjonale skolene fra et ikke-pedagogisk perspektiv. Hensikten er å kartlegge hvilken rolle disse skolene spiller for tilgangen til kompetanse i norsk næringsliv og offentlig sektor. Samfunnsnytten belyses fra et kompetanseperspektiv, der Norges tilgang til kompetent arbeidskraft er det som undersøkes. Internasjonale skoler er et tema som er lite belyst i diskusjonen om private kontra offentlige skoler i Norge. Mye av arbeidet i dette prosjektet er derfor nybrottsarbeid. Hensikten med undersøkelsen er å bidra til bedre kunnskapsgrunnlag for framtidig arbeid for internasjonale skolers generelle, økonomiske og juridiske rammer i Norge.

1.1 Problemstilling

Den overordnede problemstillingen for prosjektet er:

Hvilken betydning har internasjonale skoler for å rekruttere og beholde eksperter til norsk arbeidsliv?

Problemstillingen avdekkes ved hjelp av følgende forskningsspørsmål:

1. Representerer de foresatte til elevene ved de internasjonale skolene kompetanse som norsk næringsliv og offentlig sektor etterspør?
2. I hvilken grad er tilbudet av internasjonale skoler i Norge avgjørende for valget om å flytte til Norge?
3. Vil mangel på tilbud om internasjonale skoler redusere andelen eksperter som kommer til Norge?

1.2 Om rapporten

Denne rapporten er sluttproduktet av et prosjekt gjennomført av fem studenter ved masterprogrammet organisasjon, ledelse og arbeid på Universitetet i Oslo (UiO). Arbeidet inngår som del av emnet prosjektforum på 20 studiepoeng. Masterstudentene har blitt veiledet av en som til daglig er ansatt i konsulentselskapet Agenda Kaupang. Prosjektperioden var 19. januar til 9. juni 2022.

Rapporten er skrevet på oppdrag fra Abelia, som er NHOs forening for kunnskaps- og teknologibedrifter. Abelia representerer virksomheter innen IKT, telekommunikasjon, undervisning, forskning, rådgivning, kreative næringer og ideelle organisasjoner. Abelias visjon er å bidra til et digitalt og bærekraftig kunnskapssamfunn og er en ledende politisk stemme på vegne av arbeidsgivere. Prosjektet ble igangsatt da Abelia og Forum for friskoler (FRI) ønsket å kartlegge de internasjonale skolenes samfunnsnytte i Norge. FRI er en interesseorganisasjon underlagt Abelia, som organiserer skoler godkjent under friskoleloven og opplæringsloven (Abelia, u.å.). Av deres medlemmer er 27 internasjonale skoler. Parallelt med vårt prosjekt har Agenda Kaupang gjennomført en kvalitativ undersøkelse for å belyse internasjonale skolers samfunnsnytte fra et arbeidsgiverperspektiv. De to rapportene vil derfor kunne supplere hverandre og ses i sammenheng for å få et mer helhetlig bilde på temaet fra både et arbeidstaker- og arbeidsgiverperspektiv.

1.3 Rapportens oppbygging

Rapporten er delt i seks kapitler. I kapittel 1 (innledning) introduseres den overordnede problemstillingen og underspørsmålene som vi undersøker i rapporten. I tillegg gir vi en kort presentasjon av prosjekteier og praktisk informasjon om selve rapporten. Videre i kapittel 2 (bakgrunn), tar vi for oss bakgrunnen for rapporten og ser på begreper som global mobilitet. I tillegg redegjøres det for fenomener som danner grunnlag for den videre rapporten, blant annet internasjonale skoler, samfunnsnytte og ekspertise.

I kapittel 3 (metode) redegjør vi for den kvantitative og kvalitative fremgangsmåten vi har benyttet. Vi kommenterer på utvalg, datainnsamling, databehandling og mulige svakheter i den kvantitative metoden. Videre redegjør vi for rekruttering og valg av informanter, gjennomføring av intervjuer, analyser av data, metodens pålitelighet og mulige svakheter i den kvalitative metoden.

Kapittel 4 (teori) er en gjennomgang av teori innenfor migrasjon og omdømme, som skal bidra til å besvare den overordnede problemstillingen og belyse de internasjonale skolenes samfunnsmessige betydning. Gjennomgangen danner det teoretiske bakteppet som funnene i analysen ses i lys av. Samtidig oppsummerer vi tidligere studier om internasjonale skoler og redegjør for hvordan vi har tenkt til å bruke teorien videre i rapporten.

I kapittel 5 (funn og analyse) presenterer vi funnene fra spørreundersøkelsen og dybdeintervjuene. Vi knytter dataene fra spørreundersøkelsen sammen med våre kvalitative data og tolker med bakgrunn i tidligere presentert teori. Funnene diskuteres og analyseres fortløpende, og er delt inn i tre hoveddeler: respondentenes bakgrunn, vurdering av skolene og viktigheten av skolene for flytting. Vi presenterer delkonklusjoner for hver av de tre hoveddelene, før det i siste delkapittel presenteres noen empiriske eksempler. Dette er eksempler som er basert på dybdeintervjuene og skal illustrere våre kvantitative data.

I rapportens konkluderende avsnitt, kapittel 6, besvarer vi både problemstillingen og forskningsspørsmålene, og vi konkluderer på bakgrunn av datamaterialet og analysen vår. I tillegg gir vi anbefalinger basert på funnene i rapporten.

2. Bakgrunn

I dette kapittelet forklares begreper som er sentrale i prosjektet, og hvorfor disse er viktige i konteksten om internasjonale skoler fra et kompetanseperspektiv. Redegjørelsen bidrar både til avgrensning av temaet og for å gi en innføring til tematikken.

2.1 Global mobilitet

Dagens samfunn er preget av globalisering, med en verden som blir mer sammenvevd og individer som er mobile på tvers av landegrenser. Selv om dagens teknologi har åpnet for arbeid på tvers av landegrenser uten å forflytte seg, velger en del familier å bosette seg i andre land av ulike grunner. Global mobilitet kan defineres som flytting av individer på tvers av land. Studier viser at i fremtiden vil 80 % av arbeidere være mobile (Bonache, Brewster, & Froese, 2020, s. 1). I vår rapport undersøker vi om internasjonale skoler er en viktig forutsetning for at de mobile ekspertene velger å bosette seg i Norge og om skolene sådan fungerer som en viktig faktor for å sikre kompetanse og arbeidskraft i norsk arbeidsliv.

Om skolene bidrar til å skaffe ekspertkompetanse til Norge er spesielt viktig, med tanke på at det fremkommer i NHOs kompetansebarometer for 2021 at to av tre medlemsbedrifter har et udekket kompetansebehov (Rørstad, Børing & Solberg, 2022, s. 7). Manglende kompetansebehov kan skyldes mangel på arbeidskraft og manglende kompetanse blant bedriftens ansatte (Rørstad, Børing & Solberg, 2022, s. 18). Videre kan et udekket kompetansebehov tyde på at det norske arbeidsmarkedet ikke klarer å være selvforsynt, og trenger internasjonal arbeidskraft for å løse sine oppgaver på en tilfredsstillende måte. I 2021 ble det estimert at det norske arbeidsmarkedet totalt sett behøver 35.570 nytilsatte, hvorav 8.330 skal ha mastergrad eller høyere (Rørstad, Børing & Solberg, 2022, s. 79).

Konsekvensen av manglende kompetansedekning kan være at det blir vanskeligere å utvikle bedriften, hevde seg i internasjonal konkurranse og at bedriftene taper kunder. Når det kommer til hvilken kompetanse det norske næringslivet har behov for er det relativ stor enighet. 47 % av bedriftene melder behov for kompetanse innen ingeniør og tekniske fag. I tillegg melder halvparten av NHO medlemsbedriftene at de har et udekket behov for IKT-kompetanse. Det er likevel vanskelig å rekruttere ønsket kompetanse. Eksempelvis var det i 2021 44 % av bedriftene som forsøkte å rekruttere til stillinger, men ikke fant arbeidstakere med kompetansen bedriften hadde behov for (Rørstad, Børing & Solberg, 2022, s. 7-9). Blant strategiene som nevnes for å hente inn kompetanse oppgir en av tre bedrifter at de vil ansette nye personer fra utlandet (Rørstad, Børing & Solberg, 2022, s. 24).

2.2 Internasjonale skoler i Norge

Med internasjonale skoler mener vi ikke-offentlige grunnskoler i Norge som tilbyr internasjonal utdanning på et annet språk enn norsk. I Norge er det 28 internasjonale skoler som utgjør et alternativ til det offentlige skoletilbudet. Skolene er spredt over alle landets fylker bortsett fra Nordland. De fleste av de internasjonale skolene i Norge er friskoler, men det finnes også noen som er privatskoler som ikke er godkjent under friskoleloven. Disse reguleres av opplæringsloven og har ikke rett til finansiering av staten. De er derfor i all hovedsak finansiert av skolepenger som normalt betales av de foresattes arbeidsgiver. Internasjonale skoler som er godkjent under friskoleloven mottar 85 % finansiering av staten og resten finansieres av skolepenger.

Undervisningen på de internasjonale skolene er primært på engelsk, men det gis norskundervisning på norsk og opplæring i andre språk. Ofte er skolene i beliggenhet til byer og næringsområder, som Oslo, Stavanger, Gjøvik og Kongsberg. I Norge finnes det kun private, ikke offentlige, internasjonale skoler. Skolene er godkjent under friskoleloven og opplæringsloven, hvor de som er underlagt sistnevnte har større spillerom og kan ta inn nye elever når som helst i semesteret. Alle skolene som er underlagt friskoleloven får 85 % finansiering av staten. Skoler godkjent under opplæringsloven har ikke rett til offentlig finansiering. Fire av de seks internasjonale skolene som er godkjent under opplæringsloven mottar likevel offentlig finansiering slik at de holder skolepengene nede på et nivå tilsvarende skoler godkjent under friskoleloven. Ved skolene som ikke mottar offentlig finansiering er det normalt arbeidsgiver som betaler skolepengene.

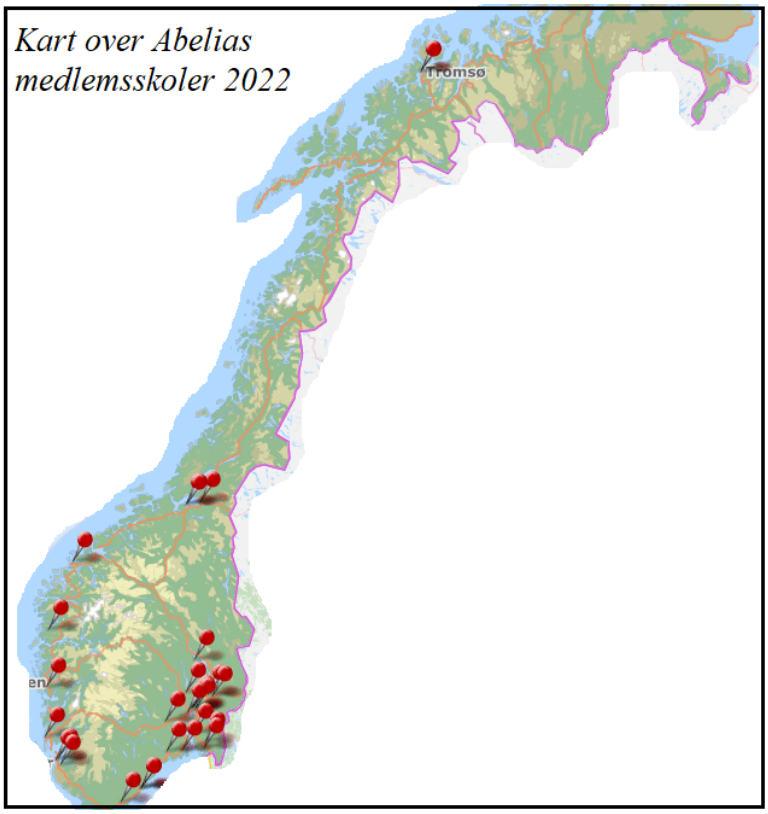

Totalt er det omtrent 6.200 elever på de internasjonale skolene i Norge. Siden den første internasjonalen skolen ble grunnlagt i Norge på 1960-tallet, har antall skoler og elevplasser vokst betraktelig. I perioden fra 2013 til 2022 har antall elevplasser på de internasjonale skolene i Norge fordoblet seg (Vedlegg 2). Det alternativet skoletilbudet internasjonale skoler utgjør og veksten i antall elevplasser, viser hvor aktuelt det er å kartlegge nytten disse skolene har for det norske samfunn.

I rapporten tas det utgangspunkt i elever fra 1.-10. klasse, da det primært er for disse klassetrinnene de internasjonal skole tilbyr undervisning. Skolene tilbyr en internasjonal læreplan. De fleste skolene tilbyr et program med navnet International Baccalaureate. Programmet tilbys også på 5.500 internasjonale skoler i 159 land og bidrar til en sømløs

overgang for barn som hyppig flytter mellom land (IB, u.å.). I vår undersøkelse er det kun Abelias/Forum for Friskolers 27 medlemsskoler som inngår i datagrunnlaget.

2.3 Samfunnsnytte og kompetanse

Samfunnsnytte defineres i vår rapport som noe som er gunstig for hele eller store deler av et samfunn, og i denne konteksten er det samfunnet Norge. Samfunnsnytte er et flertydig begrep og kan være vanskelig å tallfeste. I dette prosjektet er begrepet vurdert fra et kompetanseperspektiv, der norsk arbeidsliv og den norske økonomiens konkurransedyktighet står sentralt. Prosjektet vurderer derfor hvorvidt de internasjonale skolene bidrar til å bringe arbeidstakere med høy kompetanse til Norge. Vi tar til forbehold om at skoler ikke nødvendigvis er den eneste eller viktigste grunnen til at arbeidstakere med barn velger Norge, men bidrar til å gjøre landet konkurransedyktig med mulighet til både kortere og lengre opphold.

At bedrifter i Norge besitter nødvendig kompetanse anses som viktig for Norges økonomi og velferdsnivå på sikt. En aldrende befolkning i Norge kan tilsi at den interne arbeidskraften i landet ikke vil vokse i takt med arbeidslivet og utvikling generelt i landet (Aagestad, Brænden & Bøckmann, 2021, s. 6). I en rapport fra OECD ble det trukket frem at det eksisterer et spenningsnivå mellom det norske arbeidsmarkedets søken etter rask kompetanseheving og tregere formelle utdanningsinstitusjoner (Werquin, 2010). I et stadig endret arbeidsmarked og økende kompetansekrav kan dette også peke i retning for at Norge har behov for utenlandsk arbeidskraft. Vinnerne av de globale markedene, som generelt blir evaluert som «rikdom av nasjoner» eller «nasjonal konkurranseevne», kan omfatte utviklede land og utviklingsland som medlemmer av G7, OECD og G20 (Kwang-Hoon, 2015, s. 808).

Vår rapport tar utgangspunkt i å belyse internasjonale skolers samfunnsnytte i et kompetanseperspektiv, det vil si at fokuset er på Norges tilgang til kompetent arbeidskraft. Årsaken til at vi har valgt å se internasjonale skoler i dette perspektivet, skyldes at det norske næringsliv rapporterer om manglende kompetanse (Rørstad, Børing & Solberg, 2022, s. 7). Derfor blir det viktig å undersøke om internasjonale skoler kan være en viktig faktor for at Norge skal kunne klare å tiltrekke og beholde utenlandsk ekspertkompetanse. Et sentralt aspekt ved dette prosjektet er at internasjonale arbeidstakere uten barn eller som flytter uten barn, og

studenter vil falle utenfor studien, men vil likevel også kunne ha betydning for anskaffelse av kompetanse.

2.4 Ekspertise

Med ekspertise i denne rapporten menes arbeidstakere som besitter kunnskap og kompetanse som er avgjørende og viktig for arbeidsgivere i Norge. Det blir i vår undersøkelse primært målt etter utdannelsesnivå og majoriteten av respondentene har høyere utdannelse. En slik kompetanse blir i større grad ansett som validert på arbeidsmarkedet (Olsen & Lyby, 2021, s. 16). Dette kan både gjelde utdanningsinstitusjoner, forskningsinstitusjoner, militære organisasjoner, offentlige organisasjoner, norske bedrifter og internasjonale bedrifter som opererer i Norge. Vi har ikke satt et absolutt krav til at respondentene skulle ha formell kompetanse da kompetanse og evner også kan opparbeides gjennom erfaringer og tidligere arbeid (Olsen & Lyby, 2021, s. 16). Dette kan typisk gjelde bransjer som IT og lignende, og vil i liten eller ingen grad gjelde i bransjer som forskning og militær.

3. Metode

For å besvare problemstillingen og finne ut hvilken betydning de internasjonale skolene har for å rekruttere og beholde eksperter i norsk arbeidsliv, har vi valgt å benytte både kvantitativ og kvalitativ metode. Den kvantitative metoden blir benyttet for å skaffe deskriptiv data fra en stor mengde foresatte på de internasjonale skolene i Norge. Med de kvalitative intervjuene ønsket vi å skaffe empiriske eksempler fra foresatte med bakgrunn fra utvalgte sektorer i det norske arbeidslivet for å gi en dypere forståelse av det kvantitative datagrunnlaget vi har hentet. Spørreundersøkelsen er nettbasert, og ble sendt ut til foresatte ved de internasjonale skolene i Norge. Kombinasjonen av de to metodiske innfallsvinklene har som formål å supplere hverandre og gi en dekkende beskrivelse av de internasjonale skolenes samfunnsmessige betydning, sett fra de foresattes perspektiv. I sammenheng med forberedelsesarbeidet til dette prosjektet ble det gjennomført to kartleggingssamtaler med skoleledere fra internasjonale skoler. Målet med samtalene var å få et innblikk i det internasjonale skolesystemet, ettersom det er gjort lite forskning på tema fra før.

3.1 Kvantitativ metode - Survey on the importance of Norwegian international schools

Spørreundersøkelsen "Survey on the importance of Norwegian international schools" er i hovedsak utarbeidet av prosjektgruppen. I forkant av utsendelsen ble det også gitt innspill til spørreundersøkelsen fra veileder og prosjektets referansegruppe. Dette er en nettbasert spørreundersøkelse sendt ut til de foresatte på Abelias 27 internasjonale medlemsskoler.

3.1.1 Utvalg

Spørreundersøkelsens respondenter ble rekruttert gjennom et strategisk utvalg, der utvelgelsen skjedde ved selvseleksjon. Dette vil si at respondentene selv har meldt seg frivillig til å delta. Undersøkelsens utvalg er husholdninger med barn på internasjonale skoler i Norge, hvor minst én foresatt anses som høykompetent innenfor sitt virke. Dette vil si at ikke alle foresatte ved de internasjonale skolene var innenfor målgruppen. Spørreundersøkelsen ble sendt ut til alle foresatte på de internasjonale skolene via skolenes egne kommunikasjonsplattformer. For å luke ut respondenter utenfor målgruppen ble det informert om kvalifikasjonskriterier i både informasjonsskriv og i selve undersøkelsen. Kun én av de foresatte ble bedt om å svare på undersøkelsen på vegne av husholdningen for å unngå to like svar fra samme husholdning. For å svare på undersøkelsen måtte én i husholdningen enten jobbe, ha jobbet eller ha planer om å jobbe internasjonalt. Samtidig måtte denne eller disse inneha ekspertkompetanse i sitt virke.

Ulempen med en slik rekruttering er at respondenter utenfor målgruppen har mulighet til å svare på undersøkelsen. Det fantes ingen kontrollmekanismer for å hindre at respondenter utenfor målgruppen svarte på undersøkelsen. Det er likevel grunn til å tro at deltakelsen fra respondenter utenfor målgruppen var lav, da resultatene fra undersøkelsen reflekterer dette. Vi anså denne typen rekruttering som den mest fordelaktige, da det ville vært svært tidkrevende å rekruttere respondenter utelukkende fra målgruppen. En svakhet ved undersøkelsen er at deltakelsen var frivillig. Resultatene kan dermed bære preg av selvseleksjonsbias. Frivillige respondenter vil ofte skille seg ut fra de som velger å ikke delta på en slik undersøkelse (Staff, 2015).

Det var 548 respondenter som besvarte undersøkelsen. I tillegg var det 41 respondenter som fullførte undersøkelsen, men som ikke samtykket til at svarene deres kunne brukes eller offentliggjøres. Disse svarene ble slettet av hensyn til personvern. At andelen eksperter på de

internasjonale skolene er ukjent, gjør at vi ikke kan vite hvor høy svarprosent undersøkelsen har fått. På de 27 skolene er det anslagsvis 6.200 elever der langt ifra alle har foresatte som er innenfor målgruppen. Ved å gjøre et grovt anslag der man ser for seg at halvparten av elevene har foresatte som anser seg selv som eksperter, vil svarprosenten tilsvare ca. 20 %.

Av de 548 respondentene som svarte på undersøkelsen, var over halvparten fra Oslo og Akershus. Figur 3 viser at den geografiske fordelingen av respondenter. Her ser vi at svarprosenten ligger nære de fleste av fylkenes andel av det totale antallet elever på Norges internasjonale skoler. Vi ser også Vestfold og Telemark har en relativt lav andel svar, mens Oslo og Viken har en høyere relativ andel svar.

Figur 3: Svarprosent på undersøkelsen sammenlignet med andel elever i fylkene av totalen i Norge

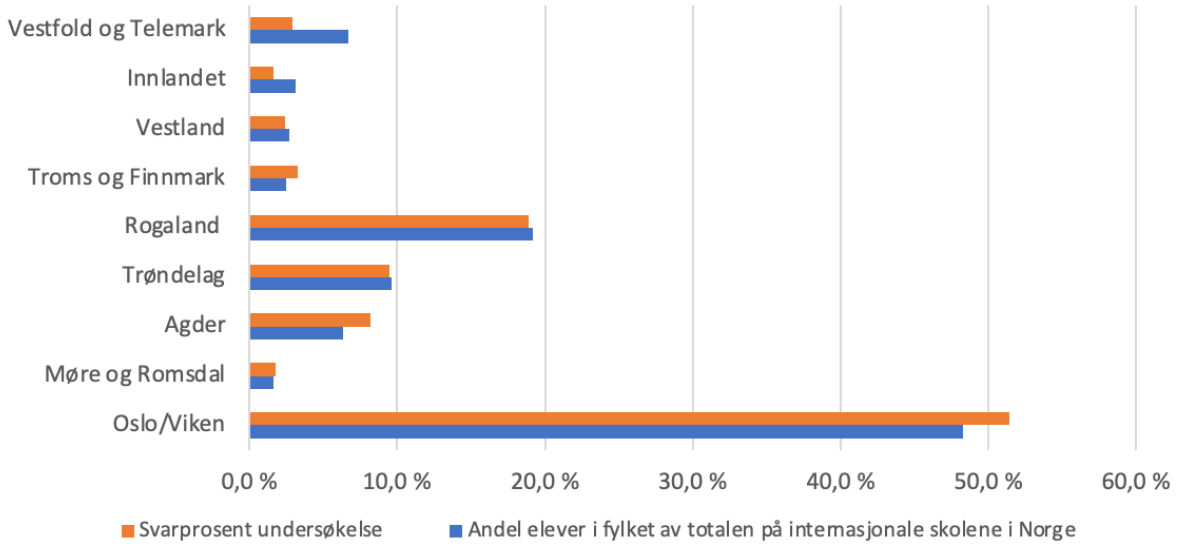

I tillegg viser figur 1 fordelingen av respondentenes opprinnelsesland, der de tre kategoriene var norsk, utenlandsk og blandet (for eksempel en husholdning med norsk mor og spansk far). Som vi ser av figuren er 47 % av respondentene utenlandske statsborgere, 35 % har blandede nasjonaliteter i husholdningen og 18 % er norske. Utvalget begrenser seg dermed ikke til utenlandske statsborgere, da vi også har inkludert internasjonalt mobil norsk arbeidskraft i undersøkelsen. Med dette menes nordmenn som tidvis bor og arbeider i utlandet.

Figur 1: Respondentenes opprinnelsesland

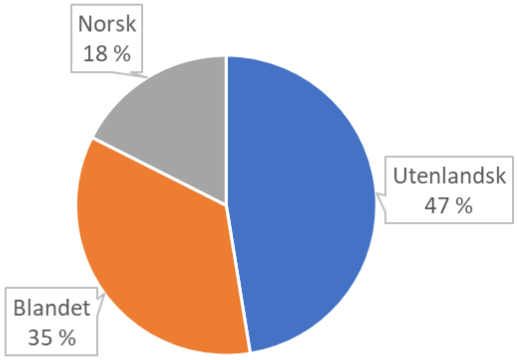

3.1.2 Utforming

Spørreundersøkelsen er utarbeidet av prosjektgruppens medlemmer, og kvalitetssikret i samarbeid med veileder og prosjektets referansegruppe. Spørreundersøkelsen inneholdt 34 spørsmål, der spørsmålene var av ulik utforming. Hovedsakelig er det brukt en fempunktskala der respondentene hadde mulighet til å rangordne sitt svar til spørsmål eller påstander i undersøkelsen. Undersøkelsens språk var engelsk og skalaen som ble benyttet da respondentene skulle ta stilling til diverse påstander var: "strongly agree, agree, neither agree nor disagree, disagree, strongly disagree". Da respondentene skulle vurdere hvor fornøyd de var med ulike aspekter ved skolene ble følgende skala benyttet: "Very satisfied, satisfied, neutral, unsatisfied, very unsatisfied". Da respondentene skulle vurdere hvor viktig ulike grunner var for å sende barna sine på en internasjonal skole fremfor en offentlig skole ble denne skalaen benyttet: "Very important, somewhat important, neutral, not very important, not important at all".

Andre spørsmål hadde som formål å kartlegge bakgrunnen til respondentene. Her varierte spørsmålsutformingen. Disse varierte fra enkle ja/nei-spørsmål til spesifikke spørsmål om sektortilhørighet innenfor arbeid og utdanningsbakgrunn. Særlig viktig i denne sammenheng var det å utforme gjensidig utelukkende svaralternativer, noe spørsmålene i undersøkelsen oppfyller til dels. Et spørsmål som kunne presentert flere svaralternativer var "*What best defines your household´s situation?*". Her ble det kun gitt to svaralternativer, henholdsvis *"permanently living in Norway with no intention to move abroad in the future."* Og "*living in Norway for a limited period of time, with intention of moving abroad in the future."* I fritekstfeltet på slutten av undersøkelsen var det flere respondenter som presiserte at de hadde vanskeligheter med å svare på dette spørsmålet da de hverken hadde uttalte planer om å bo her permanent eller konkrete planer om å flytte herfra. I tillegg var det enkelte som påpekte at noen av spørsmålene i undersøkelsen ikke tok hensyn til at noen respondenter flyttet til Norge uten barn, men fikk barn i løpet av deres opphold her. For disse respondentene var ikke de internasjonale skolene en relevant betingelse for å flytte Norge, slik noen av spørsmålene i undersøkelsen antyder. Det kan også påpekes at enkelte av spørsmålene var i overkant ledende.

"*Our household possess skills/expertise critical for our employer."* De færreste sysselsatte vil hevde at de ikke utfører en kritisk arbeidsoppgave på jobben, med eller uten utpreget ekspertkompetanse.

Videre inneholdt undersøkelsen to fritekstspørsmål som blir behandlet som kvalitativt materiale. Det første spørsmålet ba om eventuelle andre grunner (som ikke var listet opp i undersøkelsen) til at respondentene valgte en internasjonal skole fremfor en offentlig skole. Det andre fritekstspørsmålet ga respondentene mulighet til å skrive det de eventuelt skulle ha på hjertet innenfor spørreundersøkelsens tematikk. Til slutt var det også mulig for respondentene å melde seg til et kvalitativt dybdeintervju ved å oppgi e-postadressen sin. Nedenfor dette hadde vi plassert et felt hvor respondentene kunne velge å gi eller avslå samtykke til at deres svar i undersøkelsen kunne benyttes i rapporten. Her opplevde vi at flere av respondentene tolket samtykkefeltet til å gjelde det kvalitative dybdeintervjuet, hvilket det ikke gjorde. Som en sannsynlig konsekvens av dette var det 39 respondenter som ikke ga sitt samtykke. For å bøte på dette problemet flyttet vi samtykkefeltet øverst i undersøkelsen, og opplevde en markant positiv effekt av dette.

3.1.3 Datainnsamling

Datainnsamlingen ble gjort med en nettbasert undersøkelse via Nettskjema.no. Undersøkelsen åpnet 21. februar 2022, og var åpen for svar frem til 20. april 2022. Respondentene hadde altså muligheten til å svare på denne undersøkelsen når de ville, innenfor en periode på to måneder. Spørreundersøkelsen ble distribuert ved at Abelia delte undersøkelsens lenke til de 27 medlemsskolene, og videre ved at skolene delte den med foresatte via sine respektive kommunikasjonsplattformer. Vi valgte å distribuere undersøkelsen via skolene da dette var den klart mest tidsbesparende fremgangsmåten. I tillegg er det naturlig å anta at respondentene opplevde større tillit til undersøkelsen når skolene selv delte denne, fremfor at den kom fra ukjente studenter. Allikevel finnes det svakheter med en slik datainnsamling. Siden vi overlot distribusjon av undersøkelsen til skolene, hadde vi liten mulighet til å følge opp når, hvor og om skolene delte undersøkelsen. Underrepresentasjonen av respondenter fra skoler i enkelte fylker illustrert i figur 1 kan kanskje forklares av at noen av skolene ikke har fulgt opp distribusjonen av undersøkelsen i tilfredsstillende grad. Det kan derfor stilles spørsmålstegn ved om hele utvalget har hatt lik mulighet til å kunne besvare oppgaven.

3.1.4 Databehandling

Undersøkelsen er i hovedsak utformet eksplorativt, da det er lite tilgjengelig forskning på området fra tidligere. Målet med undersøkelsen er å kartlegge de foresattes oppfatning av de internasjonale skolene. Dette presenteres i form av deskriptiv statistikk. Vi konverterte dataene direkte fra nettskjema til Microsoft Excel. Her ønsket vi kun å benytte oss av enkle grafiske fremstillinger av tallmaterialet vi hadde samlet inn. Her skiller vi blant annet på svarene fra de norske og utenlandske respondentene for å best mulig se på hva som skiller respondentene i utvalget. Vi har valgt å dele analysen i tre hovedbolker for å presentere og diskutere undersøkelsens resultater fra forskjellige perspektiver:

1. Respondentenes bakgrunn. Her ser vi blant annet på respondentenes utdanningsnivå, sektortilhørighet og språk for å beskrive hva slags respondenter som har besvart undersøkelsen.
2. Respondentenes vurdering av de internasjonale skolene. I denne delen presenteres det hvordan respondentene stiller seg til forskjellige aspekter ved skolenes kvalitet. Deskriptiv statistikk fra undersøkelsen har som formål å beskrive og diskutere hvor de internasjonale skolene har sine fortrinn, men også hvilke eventuelle mangler og svakheter som finnes.
3. Viktighet av skolene for flytting. Her ser vi på de kanskje viktigste resultatene fra undersøkelsen, nemlig hvordan respondentene stiller seg til hvorvidt eksistensen av internasjonale skoler bidrar med å tiltrekke seg ekspertkompetanse til det norske arbeidsmarkedet.

3.1.5 Svakheter

Metodens største svakhet er at utvalget begrenser seg til respondenter med ekspertkompetanse kun fra de internasjonale skolene. Det kvantitative tallgrunnlaget fra undersøkelsen egner seg derfor kun til å generalisere til denne relativt lille gruppen. Det finnes internasjonal ekspertkompetanse i Norge som ikke har valgt internasjonale skoler, og disse har vi ikke vært i kontakt med. Det vil være naturlig å tenke at det er en skjevhet i favør av at de internasjonale skolene når man spør foresatte på nettopp disse skolene. Videre er enkelte av spørsmålene i undersøkelsen ledende eller mangler gjensidig utelukkende svaralternativer. Til slutt er det en svakhet at vi ikke har hatt muligheten til å direkte følge opp status på utsending av undersøkelsen. Vi har derfor ingen kunnskap om hvilke skoler som eventuelt ikke har sendt ut undersøkelsen. Videre kan undersøkelsens ytre validitet sies å være lav, da de innsamlede dataene ikke kan brukes til å generalisere til andre enn foresatte ved de internasjonale skolene

(Dahlum, 2021). Den indre validiteten ved undersøkelsen svekkes noe ved at deltakerne til en viss grad er selvselektert. Dette kan gi en skjevhet i resultatene. I tillegg er det sannsynlig at covid-pandemien har påvirket rekruttering og mobiliteten av utenlandske eksperter til det norske arbeidsmarkedet de siste to årene. Således kan det også være at det svarene på undersøkelsen er påvirket av de siste års reduserte arbeidsmigrasjon.

3.2 Kvalitativ metode

For å supplere den innhentede statistikken ønsket vi å gjennomføre intervjuer som i større grad åpnet for personlige erfaringer og historier utover det man får svart på i en undersøkelse. Det åpner for mange nyanser som en undersøkelse ikke har rom for å dekke, da den må oppleves som kortfattet, direkte og tydelig. Det er hensiktsmessig å benytte en kvalitativ tilnærming da den åpner for å snakke med informantene direkte og tilegne seg dybdekunnskap om deres tanker og oppfatninger (Ragin & Amoroso, 2019, s. 102). Semi-strukturerte, kvalitative dybdeintervjuer anses som særlig egnet for å få innsyn i informantens tanker og opplevelser av forskningstemaet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 156). For vår undersøkelse er semi-strukturerte dybdeintervjuer godt egnet, da de gir mulighet for å stille oppfølgingsspørsmål og åpner for at nye dimensjoner ved forskningstemaet kan bli oppdaget. Dette har også vært gunstig fordi utvalget har arbeidet i ulike bransjer, har ulike opprinnelsessteder og har barn på forskjellige internasjonale skoler.

En intervjuguide, bestående av åtte spørsmål (Vedlegg 1), har vært veiledende for intervjuet og inneholder både fakta- og meningsspørsmål (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 47). Intervjuguiden gjenspeiler intervjuets struktur, som består av tre deler: oppvarming, refleksjon og avrunding. Faktaspørsmålene i oppvarmingsdelen er enkle, konkrete spørsmål for å etablere en trygg ramme og innhente informasjon som bidrar «til å plassere deltakeren i relasjon til (demografiske) bakgrunnsvariabler» (Tjora, 2012, s. 146). Reflekssjonsspørsmålene er formulert åpne og ikke-ledende, slik at informanten kan vektlegge det som er viktig for dem, og ble oppfulgt av spontane oppfølgingsspørsmål. I avrundingsdelen av intervjuet åpnes det for at informanten kan fortelle mer om temaer som ikke er dekket av spørsmålene som ble stilt, og for å normalisere situasjonen (Tjora, 2012, s. 146). Intervjuformen gir fleksibilitet, og det er mulig å både endre rekkefølgen av spørsmålene og stille spontane oppfølgingsspørsmål for å kunne reagere på informantens svar (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 157). På denne måten får

informanten mulighet til å fortelle historier om sine opplevelser med forskningstemaet, og lage et narrativ som er interessant å se nærmere på i analysen av intervjuene.

3.2.1 Rekruttering av informanter og utvalg

For å rekruttere informanter til dybdeintervju benyttet vi to teknikker. Primært benyttet vi *selvvalgt deltagelse* (self-selected sampling). Denne metoden innebærer at forskeren legger ut en annonse om at vedkommende trenger informanter, og beskriver kort hva prosjektet går ut på. Deretter kan informantene selv melde seg til intervju (Loseke, 2017, s. 123). Spørreundersøkelsen som ble sendt til alle foresatte ved de internasjonale skolene dannet grunnlaget for rekruttering av informanter gjennom selvvalgt deltagelse. I siste delen av spørreundersøkelsen informerte vi om dybdeintervjuene som vi planla å holde som supplement til spørreundersøkelsen, og ga respondentene mulighet til å skrive inn e-postadressen sin, dersom vedkommende ønsket å delta i et dybdeintervju. For at de empiriske eksemplene ikke skulle bli for homogene, ble kandidatene som la igjen e-posten sin selektert på bakgrunn av tre utvalgskriterier:

- Hvilken sektor/bransje vedkommende jobber i
- Hvilket fylke vedkommende bor i
- Hvilket nivå av høyere utdanning vedkommende har

Spørreundersøkelsen begrenset utvalget av informanter, ettersom vi kun oppfordret foresatte på internasjonale skoler med høyere utdanning til å delta. Samtidig var utvalgskriteriene med på å begrense med hensyn til fylke, sektor og nivå av høyere utdanning hos potensielle informanter. Derfor kan utvalget beskrives som *strategisk utvelging,* ettersom personer med strategiske kvalifikasjoner i forhold til problemstilling ble valgt ut (Thagaard, 2018, s. 54).

I tillegg til selvvalgt deltagelse, benyttet vi også *snøballmetoden*. Denne metoden innebærer at medlemmer innenfor den relevante målgruppen identifiserer aktuelle informanter til intervju (Loseke, 2017, s. 122). Vi tok kontakt med en representant fra referansegruppen som videre henviste oss til aktuelle informanter vi kunne kontakte. Metoden var et godt supplement for å få hentet inn aktuelle kandidater, men fungerte i hovedsak som en sekundær rekrutteringsmetode, med tanke på at vi i utgangspunktet hadde en rekke aktuelle informanter som hadde meldt seg gjennom spørreundersøkelsen. Samlet sett resulterte de to rekrutterings-

og utvalgsmetodene i elleve intervjuer som danner grunnlag for empiriske eksempler som kan støtte opp under funnene fra spørreundersøkelsen i vår rapport.

3.2.2 Gjennomføring av intervjuer

Intervjuene ble holdt med en informant av gangen og ikke i form av gruppeintervju, ettersom vi ønsket å fokusere på deres individuelle meninger og unngå at informantene påvirket hverandre (Loseke, 2017, s. 98). Videre har vi gjennomført intervjuene digitalt, da informantene er bosatt ulike steder i Norge. Uten denne muligheten ville utvalget kun blitt Oslo/Viken, noe som ikke var ønskelig for å få et nasjonalt datagrunnlag.

Under intervjuene valgte vi å ta notater i stedet for opptak. Dette har sammenheng med at under intervjuet kommer en inn på informantenes barn og deres skolesituasjon. For ikke å bryte med anonymiteten og potensielt påvirke informanten negativt, valgte vi derfor å kun ta notater. For å sikre at notatene gjengir intervjuet så presist som mulig, ble det i etterkant av hvert intervju skrevet et kort sammendrag av de to som gjennomførte intervjuet. Hensikten var at intervjunotatene ikke skulle bli påvirket av tolkningene til kun den ene som tok notater, og videre bidrar det til å styrke studiens reliabilitet.

3.2.3 Analyse av data og databehandling

I spørreundersøkelsen var det et fritekstfelt, hvor respondentene fikk mulighet til å gå nærmere inn på aspekter de vektlegger ved internasjonale skolenes samfunnsmessige betydning. Disse kvalitative dataene har vi i etterkant sortert inn i fem kategorier, som vil brukes senere i rapporten for å illustrere våre kvantitative funn. Respondentene har blitt nummerert etter tidspunkt som undersøkelsen ble besvart på.

Videre har vi tatt utgangspunkt i intervjuene for å lage fire empiriske eksempler. Hensikten med empiriske eksempler er å eksemplifisere individuelle historier fra ulike bransjer som bidrar til å besvare problemstillingen vår. Da vi skulle velge ut de fire av de totalt tolv intervjuene, tok vi hensyn til å representere ulike bransjer, steder i Norge og utdanningsbakgrunn. Det er viktig å fremheve at disse fire empiriske eksemplene ikke kan generaliseres. Under sortering av data fra intervjuene og fritekst-feltet tilordnet vi informantene og respondentene et anonymisert navn. Henholdsvis informant 1, informant 2 osv. og respondent 1, respondent 2 osv.

Sitatene som gjengis i denne rapporten er på engelsk og har ikke blitt oversatt til norsk. Grunnen til dette er at de fleste av våre informanter og respondenter har svart på engelsk. Oversettelse til norsk kan endre sitatenes innhold og dermed svekke troverdigheten. For å skape en oversikt i de kvalitative dataene valgt vi å benytte tematisk koding (Tjora, 2012, s. 185). Dette innebar at vi kategoriserte de kvalitative dataene fra intervjuene og fritekstfeltet, med utgangspunkt i kategoriene som vi hadde i spørreundersøkelsen. Vi valgte denne fremgangsmåten fordi det ga oss empirinære koder, og sitatene som kommer frem i rapporten er ikke fortolket av oss, men en nøyaktig gjengivelse av det informantene sa. Dette er spesielt hensiktsmessig ettersom de kvalitative dataene primært skulle fungere som empiriske eksempler for å støtte opp under funnene fra spørreundersøkelsen. Vi har valgt å sortere sitatene i henhold til temaene som tas opp i spørreundersøkelsen.

3.2.4 Metodens pålitelighet, troverdighet og etiske vurderinger

Pålitelighet, troverdighet og *etiske vurderinger* er tre viktige konsepter for å vurdere den kvalitative metoden og studiens kvalitet. For å vurdere den kvantitative delens kvalitet ble begrepet validitet benyttet, mens det i vurdering av den kvalitative metoden legges større vekt på pålitelighet og troverdighet. Påliteligheten til en studie styrkes ved å gi en fyldig beskrivelse av fremgangsmåten gjennom hele forskningsprosessen, da dette redegjør for hvordan de endelige funnene ble utviklet (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2016, s. 231).

Troverdighet i kvalitativ forskning er lik validitet i kvantitativ forskning, og dreier seg om hvorvidt fremgangsmåten passer til formålet med undersøkelsen og om det gjenspeiler virkeligheten (Johannessen m.fl., 2016, s. 232). I vår undersøkelse gjennomførte vi tidlig i prosjektet intervjuer med personer fra feltet for å få mer innsyn og kjennskap til de internasjonale skolene og kunne skille mellom relevant og ikke-relevant informasjon.

For å sikre og styrke den metodiske kvaliteten og dermed gyldighet og troverdighet av vårt forskningsprosjekt, både i planlegging og selve datainnsamling, har den metodiske fremgangsmåten og viktige avgjørelser knyttet til denne blitt diskutert i prosjektgruppen og med veilederen som ga tilbakemeldinger på dette. Større avgjørelser har også blitt diskutert med oppdragsgiver og referansegruppen, I tillegg har veileder og prosjektets referansegruppe bidratt med innspill til utformingen av intervjuguiden i forkant de semi-strukturerte dybdeintervjuene.

Etiske vurderinger skal innvirke på hele forskningsprosessen. Før selve datainnsamlingen begynte, planla og diskuterte prosjektgruppen intervjuene og sendte deretter en søknad om vårt forskningsprosjekt til Norsk samfunnsvitenskapelig database (NSD), for å få vår metodiske framgangsmåte godkjent. Intervjusituasjoner kan være preget av etiske problemstillinger. Intervjueren ønsker å komme dypt inn på forskningsobjektet, mens dette kan oppleves som påtrengende og intensiv for informanten, særlig når forskningsspørsmålet retter seg mot informantenes privatliv (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 96).

Etisk forskningsatferd skal ta høyde for særlig fire aspekter ved gjennomføring av kvalitative forskningsintervjuer. Disse fire etiske hensyn retter seg mot informert samtykke, konfidensialitet, konsekvenser og forskerens rolle (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 105).
I tråd med NESH (2016) sine retningslinjer, er et viktig etisk hensyn at en informerer og henter inn samtykke fra informantene. For å være så transparent som mulig sendte vi ut et informasjonsskriv i forkant av intervjuene (Vedlegg 5). Skrivet inneholdt informasjon om hva resultatene skal brukes til, hvem som har tilgang til informasjonen, og at man frivillig kan delta og trekke seg fra studiet. Før intervjuet hentet vi inn informert samtykke av informantene.

Hensyn til konfidensialitet og personvern er viktig, og vi fulgte med på at notatene fra intervjuene ikke inneholdt informasjon om steder og detaljerte situasjoner, som kunne gjøre det mulig å identifisere informantene. I tillegg anonymiserte vi informantene ved bruk av fiktive navn i notatene og analysen (NESH, 2016).

3.2.5 Svakheter

En utfordring i den kvalitative delen som går igjen fra den kvantitative delen, er at vi kun intervjuet personer som har definert seg selv som vår målgruppe, og som har et eller flere barn på en internasjonal skole i Norge. Vi har ikke fått mulighet til å gjennomføre intervju med foresatte som har barn som ikke fikk plass på en internasjonal skole. Videre kan rekrutteringsmetoden, selvvalgt deltagelse, være en svakhet. Respondentene på spørreundersøkelsen fikk i siste delen av spørreundersøkelsen muligheten til å oppgi sin e-postadresse for å bli kontaktet for et dybdeintervju. Deltakelsen var frivillig. Det er grunn til å tro at kun de mest engasjerte oppgir sin e-postadresse, noe som potensielt kan påvirke funnene.

En annen utfordring i den kvalitative delen er at vi opplevde tilfeller hvor en fra husholdningen, eksempelvis moren, hadde besvart spørreundersøkelsen, men lagt igjen e-posten til ektemannen sin som var den i familien som hadde ekspertrollen. Dermed var det en annen fra husholdningen som stilte til intervju, som ikke hadde besvart spørreundersøkelsen. Fordelen med dette var at informantene ikke opplevde at de gjentok mye av svarene fra spørreundersøkelsen på intervjuet. Likevel kan det føre til at svarene fra informanten på intervjuet ikke nødvendigvis er helt i overensstemmelse med svarene som det andre medlemmet fra husholdningen oppga på spørreundersøkelsen, ettersom de to kan ha ulik subjektiv oppfatning av situasjonen. Dermed kan vi fra en og samme husholdning fått ulike perspektiver avhengig av hvem som svarte på spørreundersøkelsen og hvem som stilte som informant.

4. Teori og funn fra tidligere undersøkelser

Vår innfallsvinkel for å belyse skolenes samfunnsmessige betydning er å vurdere i hvilken grad de bidrar til å rekruttere og beholde eksperter i Norge. Vi vil derfor i følgende kapittel presentere teorier som forklarer hvorfor mennesker velger å flytte til andre land, og hvilke faktorer som gjør et land attraktivt å bosette seg i. I tillegg vil vi i dette kapittelet presentere funn fra tidligere undersøkelser som er gjort på tematikken internasjonale skoler i Norge.

4.1 Migrasjonsteori

Det finnes en rekke teorier om hvorfor mennesker velger å migrere til andre land. Vårt prosjekt tar for seg høyt kvalifiserte eksperter og teorien vi presenterer vil derfor i all hovedsak dreie seg om disse. Bedre levevilkår og økonomiske faktorer, herunder å flykte fra krig og fattigdom, er en hovedmotivasjon for å flytte for mange migranter. Målgruppen for vårt prosjekt kommer derimot fra et annet utgangspunkt der årsakene til å flytte sjelden er krig og fattigdom. Vi vil derfor presentere noen utvalgte teorier bidrar til å forklare hvorfor eksperter velger å bosette seg i et annet land enn hjemlandet. Alle teoriene presenterer generelle faktorer som påvirker flytting. Det er samtidig viktig å understreke at alle personer og familier er forskjellige slik at generelle teorier ikke vil treffe for alle. For noen er det økonomiske årsaker til flytting mens andre kan ha ønske om en ny opplevelse. Teorien vil derimot kunne peke på noen hovedtrekk som kan brukes for å belyse temaet på overordnet nivå, og sammen med empiriske funn kunne

peke på hvilke faktorer som er avgjørende for at et land oppleves attraktivt for høyt utdannede migranter.

Everett Lees (1966) fire-faktor teori er en klassisk teori om migrasjon som presenterer fire faktorer som påvirker hvorvidt noen velger å flytte til andre land. De fire faktorene er faktorer tilknyttet opprinnelseslandet, faktorer tilknyttet landet man flytter til, utfordringer tilknyttet flytteprosessen og personlige faktorer (Lee, 1966). Migranter vil vurdere fordeler og ulemper tilknyttet hver av disse faktorene når de tar valget om å flytte. Forhold i hjemlandet sammenlignes med forhold i landet man planlegger å flytte til. Eksempel på slike forhold er klima, arbeidsmarked, skolesystem og politisk stabilitet. Den tredje faktoren tar for seg de ulike barrierene som finnes for flytting. Dette kan være fysiske barrierer som avstand, eller lover som regulerer oppholdstillatelse og mulighet for å arbeid (Lee, 1966, s. 50-51). Den siste faktoren er personlige faktorer som tar for seg egne ressurser og personlighetstrekk som gjør den enkelte mer eller mindre åpen for å flytte på seg (Lee, 1966, s. 51). For vårt prosjekt er det særlig faktoren som tar for seg forhold ved landet man flytter til som er interessant. Hvis disse forholdene oppleves tilstrekkelig attraktive vil det i henhold til Lee's teori (1966) øke sannsynligheten for at man velger å bosette seg i et nytt land. Hvis det finnes tilbud i landet som oppleves gode og relevante, herunder skolesystemet, vil det bidra til at man flytter hit.

Nyere teori om migrasjon har sett på beslutningen om å flytte som et spørsmål som angår hele familien. Familier er i utgangspunktet mindre mobile enn enslige, blant annet fordi man ikke ønsker å flytte barn ut av et kjent miljø (Mincer 1978, s. 750). Valget om å flytte må i sum være mer positivt for familien enn negativ. Det vil si at den positive effekten for et familiemedlem må være større enn den negative effekten for et annet. At man tilbys høyere lønn i et nytt land kan derfor være utilstrekkelig hvis det ikke finnes et godt nok skoletilbud for barna som veier opp for de negative effektene ved å slutte på skolen i hjemlandet. Teorien beskriver også at migranter sammenligner ulike land som kan være aktuelle å flytte til og velger landet med mest positiv effekt for familien som helhet (Mincer, 1978, s. 751). Denne teorien gir støtte for at familierelaterte faktorer som skoler er en viktig faktor for migranters valg av land å flytte til, og at det er flere faktorer enn lønn alene som er avgjørende for valget (Mincer, 1978, s. 750).

Transaksjonskostnadene ved flytting pekes på som en viktig faktor som avgjør hvilket land man migrerer til. Hvis migranter opplever store barrierer tilknyttet godkjenning av egen utdanning, språk, arbeidstillatelse eller skolegang for barna sine, vil dette redusere sannsynligheten for å flytte (Hercog 2008, s. 21). I en FAFO-rapport fra 2021 har man gått

gjennom flere forskningsartikler om hvilke faktorer som påvirker valget om å flytte. Her trekkes det frem at migranter som opplever det nasjonale skolesystemet som vanskelig og byråkratisk, eller der det mangler et tilbud av internasjonale skoler, velger seg andre land med mindre barrierer for barnas skolegang (Aagestad m.fl., 2021).

Felles for teorien om migrasjon er at migranter må oppleve en positiv effekt av å flytte til et annet land. Det er sjeldent man flytter fra et kjent miljø hvis man ikke opplever positive effekter av den nye situasjonen. Dette gjelder spesielt ekspertene i vår målgruppe som i liten grad kommer fra land og miljøer med store økonomiske og politiske utfordringer. I dette tilfellet er derfor de positive forholdene tilknyttet det nye landet (Norge) avgjørende for valget om å bosette seg her. Dette kan også bidra til at familiene har andre og strengere vilkår hvis man allerede flytter fra et i-land. Hvordan Norge kan fremstå som et attraktivt land for denne målgruppen vil vi nå ta for oss når vi presenterer teori om omdømme og talent acquisition.

4.2 Omdømme og talent attractiveness

Omdømmehåndtering har blitt stadig mer aktuelt de siste årene. Tidligere har begrepet i hovedsak vært knyttet til bedrifter, men i dag driver både privatpersoner, organisasjoner, steder og hele nasjoner aktivt med håndtering av omdømme (Byrkjeflot, 2012, s. 4). Det finnes mange ulike definisjoner om hva omdømme egentlig er. Noen definisjoner fokuserer eksempelvis på merkevarebygging av produktet, mens andre retter fokus mot omdømme objektets omgivelser som skal påvirkes positivt. Omdømme er sosial konstruert på bakgrunn av erfaringer og meningsdannelse, og noe alle personer, organisasjoner og land, har. For et land kan omdømmehåndtering handle om å markedsføre aspekter som skiller landet positivt fra andre land, og gjør at landet oppfattes av interessenter som mer attraktivt enn andre land.

Videre faller også tiltak som kan være attraktive for utenlandske arbeidsgivere under omdømmehåndtering. Målet med aktiviteten er å påvirke oppfatning av landets omgivelser og andre interesser positivt. Dette kan også betegnes som *place branding* (Byrkjeflot, 2012, s. 4-5). Omdømmet til et land kan ha stor påvirkning i valg av flytting, da de som ikke har bodd i landet tidligere, mangler kjennskap til samfunnet, offentlige tjenester og infrastrukturen. Mens omdømmehåndtering har blitt et viktig aspekt for mange organisasjoner, institusjoner og områder som aktivt driver med markedsføring av sin merkevare, er det viktig å understreke at omdømme også påvirkes passivt gjennom faktiske opplevelser av enkeltindivider som videreføre erfaringen til interesserte.

Omdømme kan deles inn i tre sfærer: økonomisk, sosial og miljømessig attraktivitet (Kwang-Hoon, 2015, s. 807). En modell skapt av Nye (2008) viser hvordan et lands makt kan deles inn i et "flerdimensjonalt sjakkbrett" som skiller mellom hard og myk makt. Den harde makten henviser til økonomisk og militær makt, mens myk makt er påvirkning gjennom midler som overtalelse eller tiltrekning. Denne myke makten vil være landets middel til suksess i den internasjonale konkurransen, og understrekes i hovedsak av kulturen, politiske verdier og utenrikspolitikken. Sosial mobilitet er blant annet et element som tiltrekker seg høytkvalifisert arbeidskraft til et land, og øker sjansene for permanent bosettelse (Aagestad, m.fl. 2021, s. 16). Myk makt kan imidlertid undergraves av politikk og handlinger som oppfattes som negative av omverden, som ble sett i meningsmålinger etter USA sin invasjon av Irak (Nye, 2008, s. 96).

Hvilke faktorer som har størst betydning for hvor man bosetter seg er i stor grad påvirket av hjemlandet, både i forhold til økonomi, klima, avstand og diverse kulturelle elementer. Det er også stor forskjell om land blir ansett som et overgangsland, som man typisk bor i kortere tid, eller et land man bosetter seg permanent eller over lengre tid. Sikkerhet og velferdsstaten vil mest sannsynlig i større grad være gjeldende som viktige faktorer langsiktig, som land med høye skatter og tilsvarende store velferdssystemer - blant annet Norge og Canada. Videre er det vanlig å skille mellom arbeidsrelaterte kvaliteter og det som går utenom arbeid og utvikling. Et viktig element for mange kan være karrieremuligheter og spennende arbeidsoppgaver, men sikkerhet, livskvalitet og sosiale mobilitet er også sentralt (Aagestad m.fl., 2021, s. 17). Få studier undersøker familiers holdninger, men det kan antas at sikkerhet og livskvalitet blir viktigere når man flytter med barn. Herunder kan også skole og utdanningsmuligheter være viktig, hvor skolesystemet og omdømmet til undervisnings- institusjonene kan påvirke familiers vurdering av et land.

Konkurransen mellom virksomheter om ansatte med den riktige konkurransen øker. En rapport fra OECD (2019) understreker at "human capital", altså ansatte med riktig kompetanse, blir stadig viktigere for økonomisk vekst og er avgjørende for landets fremtidsutsikter. Det fremheves videre at mobile eksperter er viktig for å fylle ledige stillinger i virksomheter. I rekruttering av arbeidskraft spiller derfor omdømme en viktig faktor, da dette påvirker personer valg i favør av den med bedre omdømme. Et godt omdømme kan bidra til å sikre arbeidskraft som gjør organisasjoner/land bedre skikket for konkurranse. Dette er særlig viktig da

konkurranse mellom land øker i takten med globaliseringen. Omdømme har dermed økonomisk verdi (Byrkjeflot, 2012, s. 10).

OECD sin *"Indicators of Talent Attractiveness*" fra 2019 viser at Norge ligger på en 8. plass for arbeidstakere med master eller doktorgrad, men faller ned til en 10. plass når man tar høyde for retningslinjer og praksis for opptak i landene, som visum og avslagsprosenter. Generelt ligger alle de nordiske landene høyt på lista, det samme gjelder for studenter. Lista inkluderer blant annet variabler som kvalitet på muligheter, inntekt og skatt, fremtidsutsikter, familie- og ferdighetsmiljø, inkludering av innvandrere og livskvalitet (OECD, 2019).

4.3. Tidligere studier

Det finnes få tidligere studier om internasjonale skolers samfunnsnytte i Norge. Expat Mid-Norway AS gjennomførte en utredning på vegne av Trondheim Kommune / Trondheimsregionen i 2014 hvor de undersøkte om tilgjengeligheten av internasjonale skoler i Trondheim møter behovet av den internasjonale befolkningen i Trondheimsregionen. Studien er basert på en kvantitativ undersøkelse som ble sendt ut til utenlandske ansatte i internasjonale bedrifter i Trondheim og samlet informasjon om engelskspråklig utdanning for barn mellom 1-18 år. Bakgrunnen for studien er at befolkningen og næringen i Trondheimsområdet har vokst de siste årene før undersøkelsen ble gjennomført, og at en betydelig del utgjør eksperter fra utlandet. Dette har ført til høyere etterspørsel for internasjonale skoler og barnehager. Studien er ikke representativ for tilgjengeligheten av internasjonale skoler på nasjonalt nivå og skiller seg videre fra denne studien i at den undersøker kun gjennom spørreundersøkelse. Videre skiller undersøkelsen seg fra denne studien i at den undersøker tilgjengeligheten av internasjonale barnehager i Trondheimsregionen og rekrutterer respondenter gjennom utsendelse gjennom bedrifter, slik at også utenlandske arbeidstakere uten barn blir inkludert.

Undersøkelsen til Expat Mid-Norway AS viser at et internasjonalt miljø, engelsk undervisningsspråk og ikke tilstrekkelige norskkunnskaper er de tre viktigste grunner for å sende barn på en internasjonal skole. 38 % av respondentene oppgir at de opplevde ventetid når de søkte skoleplass for barnet på den internasjonale skolen. Herav angir 20 % at ventetiden var ett år eller lengre. Av 106 respondenter svarte 60 at antall skoleplasser på de internasjonale skolene i Trondheim ikke er tilstrekkelig for å møte etterspørselen. Videre fremheves det i undersøkelsen at etterspørselen etter skoleplasser på de internasjonale skolene i Trondheim er

økende. Undersøkelsen konkluderer med at det var for få internasjonale skoleplasser i Norge (Bauer, Hoprekstad & Ridderikhof, 2014, s. 10-18).

4.4 Oppsummering av teoretisk rammeverk

Våre antakelser er at utdanningstilbud har mye å si for foreldre som ønsker å flytte med barna sine. Et viktig punkt er selvsagt pedagogiske preferanser, men for internasjonale skoler kan språk og mobilitet være viktig. I vårt tilfelle med Norge har landet godt omdømme for levekår, politisk stabilitet og trygghet sammenlignet med mange land. Teoriene som sier at faktorer som påvirker valget vil også i stor grad påvirkes av landet man flytter fra og hva man vektlegger.

5. Funn og analyse

I dette kapittelet presenteres funn fra spørreundersøkelsen og de kvalitative intervjuene. Funnene er tematisk organisert der vi først presenterer bakgrunnsinformasjon om respondentene, og deretter deres vurdering av de internasjonale skolene. Til slutt presenteres respondentenes svar på hvordan skoletilbudet påvirket deres beslutning om å bosette seg i Norge. Funnene analyseres og diskuteres fortløpende i lys av bakgrunnsinformasjonen og teorien presentert i forrige kapittel.

5.1 Respondentenes bakgrunn

I undersøkelsen har vi stilt en rekke spørsmål for å kartlegge husstandenes bakgrunn. Funnene viser at kun 18 % av respondentene er norske, mens de resterende 82 % er utenlandske eller har en blandet husholdning, der de foresatte har ulik nasjonalitet (Figur 1). I husholdningene benytter 23 % norsk språk hjemme, 28 % benytter engelsk og 49 % benytter andre språk enn norsk og engelsk (Figur 2). Dette tyder på at en stor andel av respondentene er fra ikke-engelskspråklige land.

Figur 1: Respondentenes opprinnelsesland

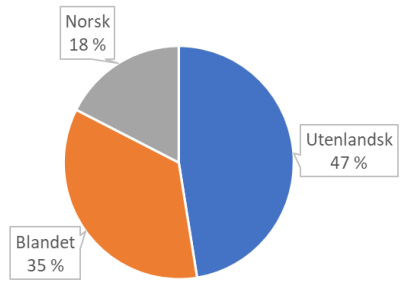

Figur 2: Språk i husholdningen

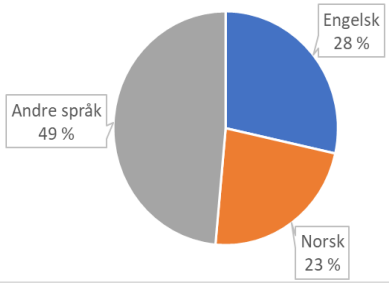

I tillegg har vi kartlagt i hvilket fylke respondentenes barn går på skole (Figur 3). Svarene viser den geografiske fordelingen av respondenter, der en overvekt av respondentene (51 %) er bosatt i Oslo og Viken (i figuren er disse slått sammen til en kategori på grunn av felles arbeids- og skolemarked). Funnene samsvarer med områder i Norge med store internasjonale miljøer; Oslo-området har mange internasjonale virksomheter og store forskningsmiljøer, Rogaland har mange internasjonale bedrifter i oljeindustrien, og Trøndelag har et stort internasjonalt forskningsmiljø. Samtidig er det noen områder der vi kunne forventet flere svar, eksempelvis Vestfold og Telemark. Årsaken til lavere andel svar i dette området er forsinkelser i distribusjon av spørreundersøkelsen. Dette kan være en konsekvens av måten undersøkelsen ble distribuert, noe som er beskrevet i metodekapittelet. Samtidig ser vi at når vi tar høyde for antall internasjonale skoleplasser sammenlignet med det totale antall skoleplasser i fylket (markert i blått i figur 3) er svarene rimelig geografisk normalfordelt.

Figur 3: Svarprosent på undersøkelsen sammenlignet med andel elever i fylkene av totalen i Norge

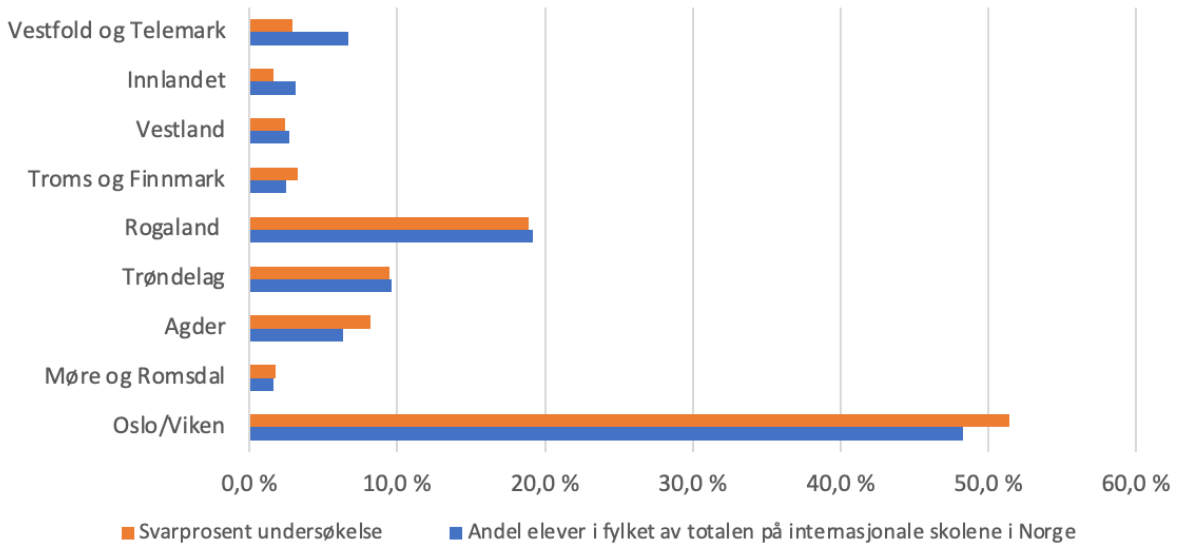

Husholdningene har besvart spørsmål angående egen utdanning, bransje og egenvurdert ekspertise. Kun 2 % av respondentene har ingen formell utdanning, mens 14 % har bachelorgrad, 61 % har mastergrad og 23 % har doktorgrad (Figur 4). Til sammenligning har 35 % av Norges befolkning akademisk utdanning (SSB, 2021), noe som viser at vårt utvalg har en høyere akademisk kompetanse enn befolkningen for øvrig. Respondentene har i tillegg blitt spurt om å vurdere hvorvidt de anser egen kompetanse som kritisk for sin arbeidsgiver (Figur 7). Her har 75 % av respondentene sagt seg helt enig eller enig i denne påstanden, 21 % svarer verken/eller og 4 % er uenig/helt uenig. Det store flertallet av respondentene anser seg som eksperter med kritisk kompetanse. 58 % av respondentene arbeider i privat sektor (Figur 5). Respondentene arbeider i et bredt spekter av ulike bransjer (Figur 6). Det er særlig mange av undersøkelsens respondenter som jobber i olje- og gassindustrien, utdanning og akademia, IT og helsevesenet. I tillegg er det en stor andel respondenter som plasserer seg innenfor kategorien *andre sektorer*, som er en fellesbetegnelse for alle andre bransjer som faller utenfor de kategoriene som er blitt oppført.

Figur 4: Utdanning blant respondentene

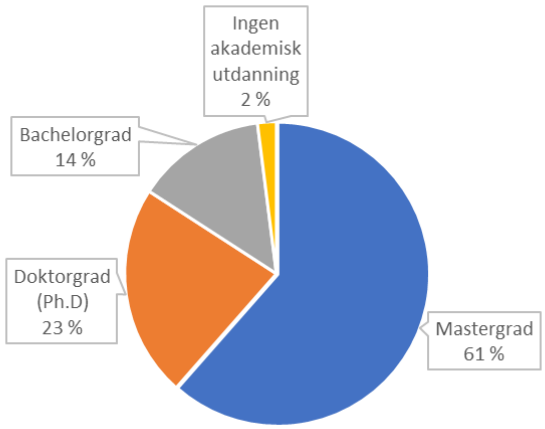

Figur 5: Fordeling av respondentene i offentlig og privat sektor

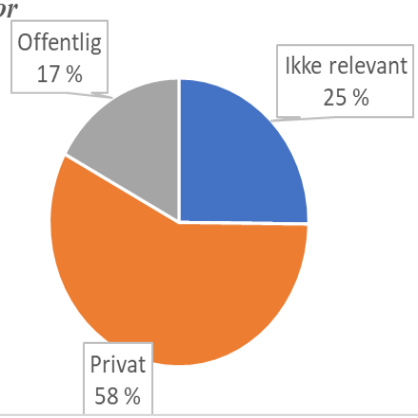

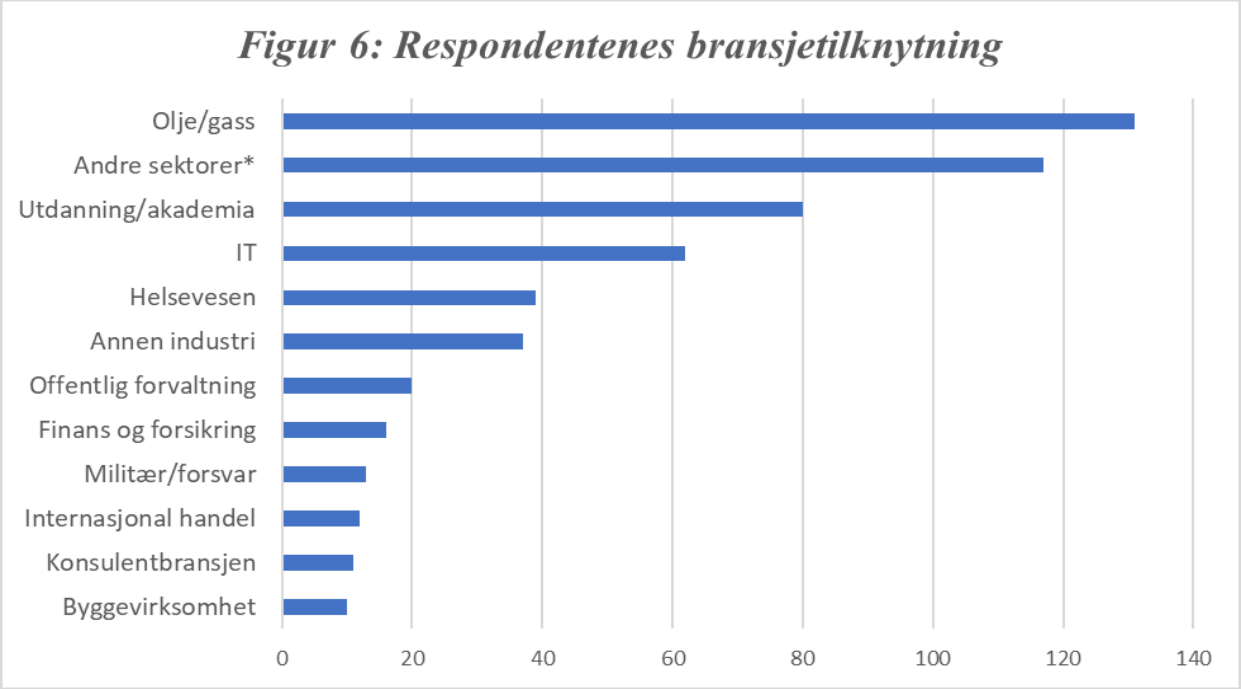

** Andre sektorer er en samlekategori for respondentene som ikke kunne plassere seg i noen av de andre svaralternativene vi hadde listet opp i undersøkelsen.*

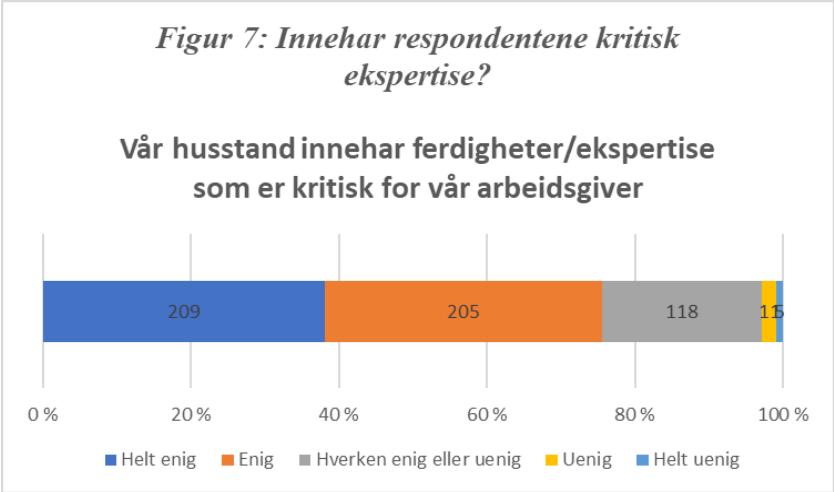

Disse funnene indikerer at respondentene er høyt utdannede eksperter som er sysselsatt i en rekke viktige bransjer i norsk næringsliv og offentlig sektor. Dette er særlig viktig ettersom det kommer frem i NHOs kompetansebarometer for 2021 at to av tre bedrifter har mangel på kompetente arbeidere (Rørstad, Børing & Solberg, 2022, s. 7), og Norge kan ha behov for mer arbeidskraft på grunn minimal vekst i arbeidsstyrken (Aagestad m.fl., 2021, s. 6). Vi vurderer derfor at respondentene i vår undersøkelse utgjør en kritisk gruppe med arbeidstakere som bidrar med viktig kompetanse i norsk arbeidsliv. Denne gruppen er nyttig for samfunnet sett i et kompetanseperspektiv, og Norge bør derfor forsøke å rekruttere og beholde disse. Høyt utdannede arbeidstakere er globale og mobile på tvers av landegrenser. Studier viser at i fremtiden vil 80 % av disse arbeiderne være mobile (Bonache m.fl., 2020, s.1). Landene må derfor konkurrere om å tiltrekke seg denne kompetansen, og et godt omdømme kan øke sannsynligheten for at de velger å flytte til landet.

Norge deltar som andre land i en internasjonal konkurranse for å tiltrekke seg de mobile ekspertene, og det er derfor avgjørende at Norge fremstår som et attraktivt land å bosette seg i.

På den andre siden, kan man se for seg at gruppen med utenlandske eksperter utkonkurrerer norske arbeidere. Dette kan så føre til at norske arbeidstakere må ta dårligere betalte jobber eller blir arbeidsledige. Dette kan være tilfelle for enkeltpersoner, men på samfunnsnivå er dette trolig en liten utbredt effekt. Norge har svært lav arbeidsledighet (NAV, 2022), og to av tre bedrifter rapporterer i 2021 om mangel på kompetanse (Rørstad, Børing & Solberg, 2022, s. 7).

Videre har vi stilt spørsmål om lengden på oppholdet i Norge (Figur 8). De fleste av respondentene (65 %) flyttet til Norge med plan om å bli her i tre år eller lengre. Det er en liten gruppe på 2 % som flyttet med tanke om å bli her i mindre enn ett år, og 14 % som planla å bli i ett til to år. 19 % har oppgitt *ikke relevant*. Dette kan være respondenter som har bodd i Norge hele livet. Neste spørsmål har kartlagt hvor lenge respondentene i praksis har bodd i Norge, der den store majoriteten på 82 % har bodd her i tre år eller lenger.

Figur 8: Respondentenes planlagte og faktiske opphold i Norge

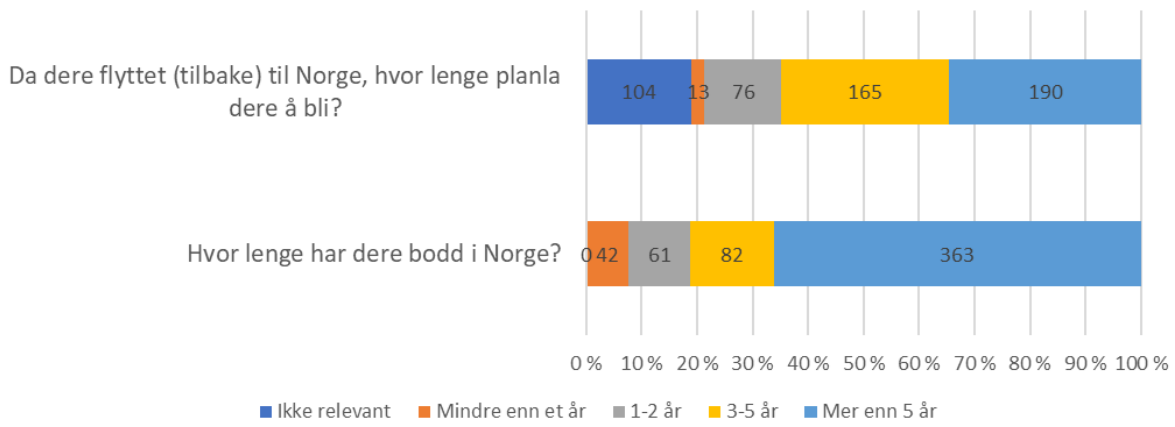

Disse funnene indikerer at spørreundersøkelsen i stor grad har nådd respondenter som har bodd lenge i Norge, og i liten grad de som er her på kortere opphold. Samtidig kan man tenke seg at antallet som er i Norge på kortere opphold er lavere enn tidligere på grunn av Covid 19 pandemien, som har preget samfunnet frem til denne undersøkelsen ble gjennomført. Pandemien har gjort det vanskeligere å være mobile på tvers av land, noe som kan ha påvirkning på våre funn. Det kan tenkes at vi i en periode med normaltilstand ville truffet flere respondenter som har vært i landet en kortere periode.

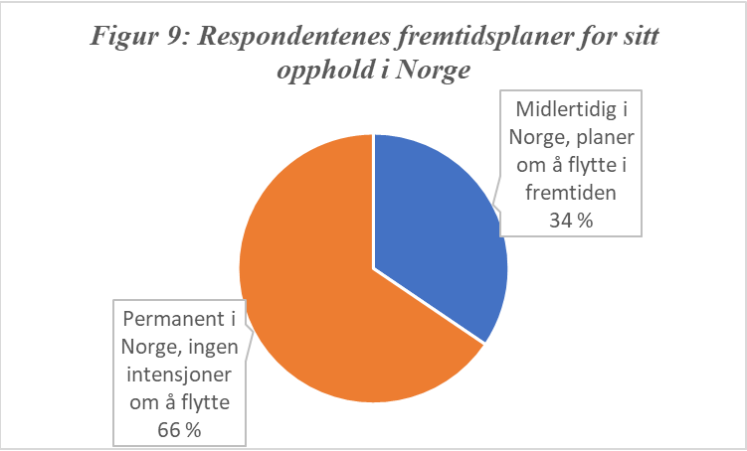

De fleste respondentene (66 %) har planer om å forbli i Norge permanent, mens 34 % planlegger å flytte til utlandet i fremtiden (Figur 9). Sett i sammenheng med tidligere funn om respondentenes opprinnelsesland (Figur 1) kan dette tyde på at flere av de utenlandske husholdningene som har kommet til Norge nå har planer om å forbli i landet permanent. Flere av husholdningene kan derfor ha kommet til Norge med planer om å bli i en kortere periode, men har endret mening og ønsker nå å forbli i landet lengre eller permanent. Dette er også bekreftet i fritekst-feltet av våre respondenter. For eksempel skrev **respondent 98**:

"Now I would potentially be interested in staying more than 5 years in Norway, but the issue is the international school fee that won't be paid anymore by my company after 5 years"

I tillegg støttes funnet opp i intervju av våre informanter. Informant 6 beskrev at de flyttet til Norge i 2013 på grunn av et jobbtilbud på et universitet. Hele familien flyttet med intensjon om å bli i Norge i to til tre år, men har per i dag ingen planer om å flytte tilbake til hjemlandet. Sitatet og eksempler fra informanten i intervjuet støtter opp under funnet om at husholdningene som kommer til Norge med planer om å bli noen år, har endret mening og ønsker å bli lengre eller permanent. Dette indikerer at respondentene er tilfreds med å bo i Norge, at de trives i landet og derfor har valgt å bo her lenger enn opprinnelig planlagt.

Delkonklusjon 1: På bakgrunn av funnene er vår vurdering at respondentene i denne undersøkelsen utgjør en gruppe eksperter med høy og kritisk kompetanse for sine arbeidsgivere og det norske næringsliv. De befinner seg i mange ulike bransjer, i både offentlig og privat sektor. De er geografisk jevnt fordelt, med noe underrepresentasjon fra Vestfold og Telemark fylke. Funnene indikerer at vi har truffet ønsket målgruppe, som er norske og utenlandske eksperter. Disse ekspertene har en viktig funksjon i samfunnet, ettersom Norge har lav ledighet

(NAV, 2022) og mangel på kompetanse i flere næringer (Rørstad, Børing & Solberg, 2022, s.7). Vår vurdering er derfor at Norge bør forsøke å rekruttere og beholde disse arbeiderne så lenge de makroøkonomiske trendene er like som i dag (mai 2022).

5.2 Vurdering av skolene

I dette kapittelet presenteres funn som kartlegger årsakene til at respondentene har valgt å la barna gå på internasjonal skole og hvor fornøyde de foresatte er med skolene. Respondentene har vurdert hvor viktig ulike årsaker har vært for valget av internasjonal skole (Figur 10). Av disse årsakene er det kvalitet på skolen som flest fremhever som viktig eller veldig viktig (95 %), deretter kommer engelsk språk (91 %), internasjonalt miljø (88 %) og pedagogisk preferanse (79 %). At respondentene er midlertidig i Norge er en mindre viktig grunn. Dette sammenfaller med tidligere funn om at de fleste planlegger å bli her permanent. Her er lengden på oppholdet i Norge en viktig eller veldig viktig årsak for valget av skole for 42 %, mens det ikke var viktig eller nøytralt for 58 % av respondentene.

Figur 10: Årsaker til valg av internasjonal skole

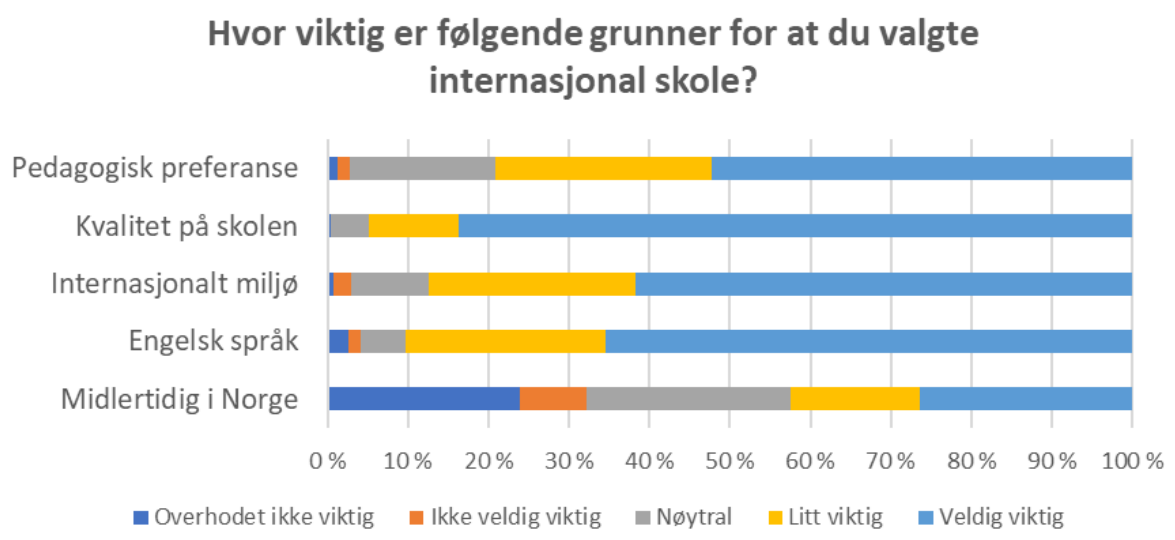

Videre har respondentene vurdert hvor fornøyde de er med ulike aspekter ved skolen deres barn går på (Figur 11). Funnene viser at respondentene i stor grad er fornøyde eller veldig fornøyde med lærere (93 %), læreplan (91 %) og elevenes mangfold (89 %). Nærhet til arbeidsplassen og fasiliteter er noe lavere vurdert, men også her er tallene relativt høye (mellom 60 og 70 % er fornøyd / veldig fornøyd). Totalt sett viser dette at de foresatte er godt fornøyde med de internasjonale skolene.

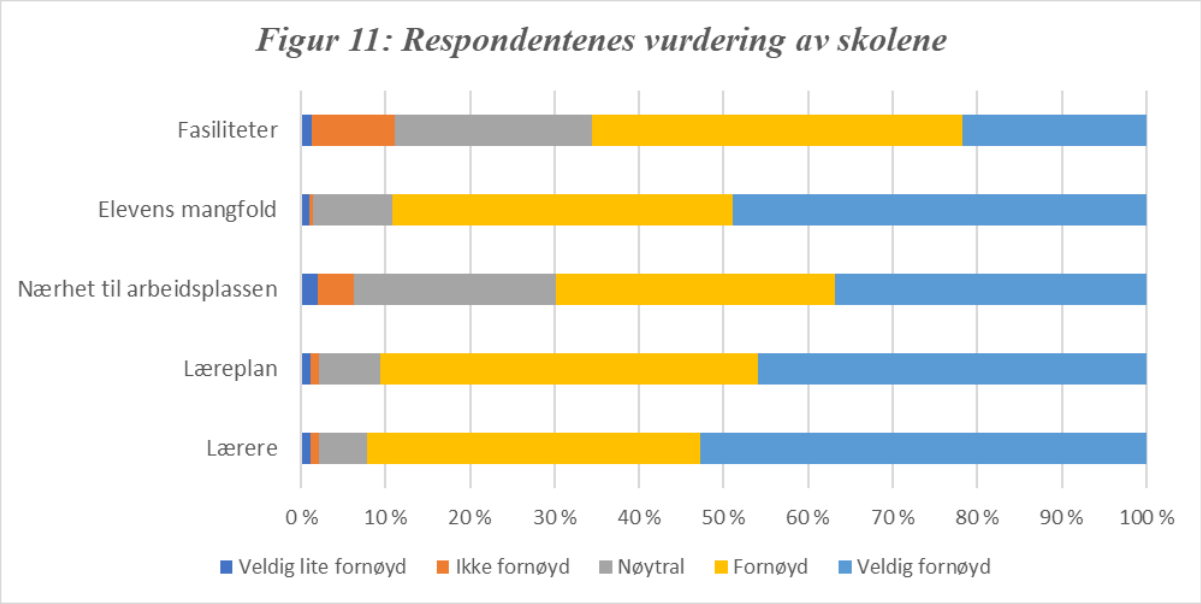

Det er naturlig at kvaliteten på skolen er den viktigste faktoren til valg av internasjonal skole, ettersom foresatte sannsynligvis ønsker et best mulig utdanningstilbud til sine barn. Samtidig kan denne kategorien romme flere faktorer og til dels overlappe med de andre, ettersom en kan tolke både internasjonalt miljø, engelsk språk og pedagogisk preferanse som en del av skolens kvaliteter. De to neste faktorene, engelsk språk og internasjonalt miljø, er naturlig nok viktig for respondentene som har valgt å sende sine barn på internasjonal skole. Engelsk språk vil gjøre det enklere for barna som ikke kommer fra norsktalende familier å lykkes i skolen, og særlig viktig for familiene som skal oppholde seg i Norge en kortere periode. Også informantene fra de kvalitative undersøkelsene trekker frem at de ønsker at barna skal få gode engelskferdigheter. De ser på dette et fortrinn i fremtidig utdanning og arbeidsliv, noe som også følgende sitater illustrerer:

"English is a worldwide language. So if the education is in English, it opens a worldwide door for career. Also, when parents shift to other countries, it's easy to adopt in the international school. Child doesn't feel like an outsider..." **Respondent 66**

Flere trekker også frem at språket gjør overgangen lettere for barna i internasjonale skoler, og at de setter pris på det multikulturelle miljøet, som de følgende sitatene illustrerer:

"(...) Moving to a different country is a big change for a child, and having the possibility of at least being able to continue within the same school system/language is of tremendous value!" **Respondent 263**

"I wanted my kids to be exposed to an environment with values and nurtures diversity." **Respondent 301**

"I believe the schools allows us to live in Norway with the international dimension that is so important for us." **Respondent 76**

"(...) Multicultural environment contributes to a broader perspective and acceptance of people from other cultures." **Respondent 487**

At kun 42 % av respondentene oppgir at de skal være i Norge midlertidig som en årsak til valg av internasjonal skole, henger sammen med at vi stort sett har nådd ut til respondenter som oppgir at de har vært her lenge, og forventer å bli i Norge lenge eller permanent. Det er naturlig å tenke seg at respondenter som kommer for kortere perioder velger internasjonal skole, ettersom de ikke ser et behov for at barna skal måtte studere på norsk i den korte perioden de bor her.

"In my view, international schools are better for short stays as Norwegian language takes a considerable time to learn and is not sufficiently used in other countries." **Respondent 310**

Respondentene er i all hovedsak svært godt fornøyd med skolene, spesielt med lærerne, læreplan og elevenes mangfold. Her ser vi en klar sammenheng mellom årsaken til valg av skolen, kvalitet, og opplevd fornøydhet når de vurderer skolene. Nærhet til arbeidsplassen er noe lavere vurdert. Det er få internasjonale skoler i Norge sammenlignet med de offentlige, og man må derfor belage seg på å reise lenger til skolen når man velger internasjonal skole. Fasiliteter er lavest vurdert. Denne kategorien tar for seg skolebygg og utstyr, og indikerer at respondenten mener kvaliteten på dette er mindre tilfredsstillende. Samtidig er dette en vid kategori som er åpen for individuell tolkning. Her er over 60 % av respondentene fornøyd eller veldig fornøyd. Det skal også nevnes at vi kun har listet opp fem mulige vurderingskriterier for skolene i vår undersøkelse, og det kan finnes andre utelatte kriterier som også er viktig for å evaluere skolene. Dette er en metodisk svakhet ved vår undersøkelse.

Det internasjonale miljøet og læreplanen på skolene viser seg å være viktige aspekter ved valg av skole for respondentene. Dette samsvarer med funnene fra Expat Mid-Norways undersøkelse fra 2014, som presentert i kapittel 4.3. Et godt skoletilbud er et av flere forhold som i henhold til Lee's teori (1966) øker sannsynligheten for at man velger å bosette seg i et

nytt land. At de foresatte i stor grad er fornøyd med skolene kan tolkes som at det er et godt og relevant tilbud, noe som bidrar til å tiltrekke migranter med familier. Et godt skoletilbud kan derfor bidra til å forbedre Norges omdømme og hjelpe til med å tiltrekke talenter. Dette kan både skje på et lokalt og nasjonalt plan, og mest sannsynlig vil disse overlappe hverandre i effekten. Gjennom sosiale nettverk kan dette dermed bety at jo flere som går på internasjonale skoler og har positive opplevelser, jo flere vil høre om det.

Figur 12: Venteliste

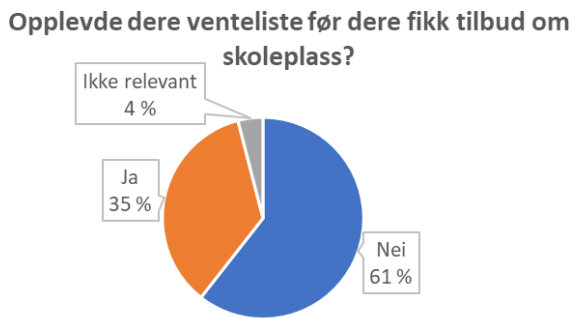

Figur 13: Norske internasjonale skoler sammenlignet med andre land

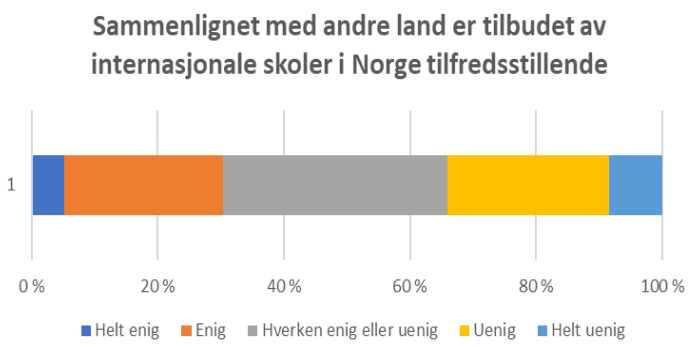

I motsetning til den offentlige skolen er det på flere av de internasjonale skolene i Norge venteliste før man kommer inn fordi det er for liten kapasitet i forhold til etterspørselen. 35 % av respondentene i vår undersøkelse har opplevd å stå på venteliste før de fikk skoleplass, mens 61 % fikk skoleplass umiddelbart (Figur 12). Det er kun 30 % av respondentene som mener Norge har et tilfredsstillende tilbud av internasjonale skoler, mens 35 % mener tilbudet ikke er tilfredsstillende mht tilgjengelige skoleplasser (Figur 13). Sett i sammenheng med den tidligere omtalte veksten i antall skoleplasser på de internasjonale skolene, tyder dette på at det fortsatt vil være behov for å møte etterspørselen etter skoleplasser. Det er særlig interessant at 35 % av de som faktisk har fått skoleplass opplever tilbudet i Norge som for dårlig. Tallene samsvarer med funnene fra undersøkelsen til Expat Mid-Norway AS fra 2014, hvor 38 % opplevde ventetid når de søkte skoleplass.

Vi har ingen data på hvor mange som ikke har fått plass på skolene og har blitt tvunget til å benytte et alternativt skoletilbud, men på bakgrunn av informasjon som har kommet frem i våre undersøkelser anslår vi at det kan være et betydelig antall. Gjennom våre intervjuer har det

fremkommet historier om barn som ikke fikk skoleplass på grunn av kapasitet på den internasjonale skolen. Dette kan underbygges av tall som viser at flere av skolene har full kapasitet og ikke kan ta inn flere elever (Vedlegg 1). Samtidig er det ledig kapasitet på andre internasjonale skoler. Dette tyder på at tilbudet i visse områder i landet er lavere enn etterspørselen. En av våre informanter beskriver at vedkommende valgte å bosette seg i en annen by i Norge enn informanten opprinnelig ønsket, ettersom det ikke fantes et internasjonalt skoletilbud. At det er mangel på internasjonale skoleplasser i Norge, er en oppfatning informanten deler med andre respondenter fra spørreundersøkelsen:

"Mitt naturlige valg var å flytte nærmere mine foreldre, dersom det hadde vært tilbud om en internasjonal skole der. Dette ble likevel ikke mulig, da den internasjonale skolen ble lagt ned og vi måtte bosette oss et annet sted" **Informant 7**

"We were on a waitlist for 5 years for our youngest son to get in, the oldest we tried to enroll from 1st grade but he never got in as the class was full." **Respondent 220**

"(...) I see a lot of international parents struggling to plan their future around the time that children should start school as they would like to continue in Norway but within the international culture/environment and there are very few options for international schools." **Respondent 267**

"As compared to other Scandinavian countries, Norway does not have enough international schools." **Respondent 207**

25 % av respondentene mener barna deres ville vært bedre integrert i Norge hvis de gikk på en offentlig skole, mens 41 % er uenig/helt uenig i dette (Figur 14). Rundt 34 % av respondentene er hverken enig eller uenig. Man kunne forvente at flere ville hevdet at elevene ble bedre integrert i den offentlige skolen siden man her møter flere nordmenn og benytter norsk språk.

Figur 14: Integrering på internasjonale skoler vs. på offentlig skole

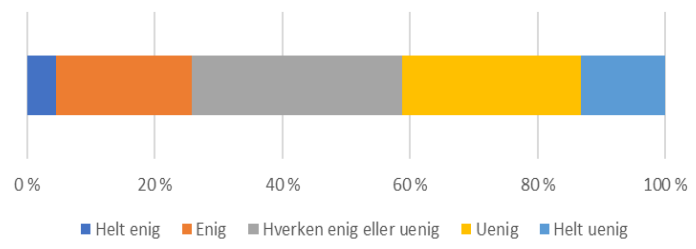

At man opplever god integrering i de internasjonale skolene kan komme av at norskopplæring er inkludert i læreplanen og at en stor andel av elevene er nordmenn. På den andre siden er dette et hypotetisk spørsmål som respondentene kan ha vanskelig for å vurdere hvis de mangler erfaring

fra norsk offentlig skole. Det er derfor mulig at de faktisk ville vært bedre integrert i en offentlig skole uten at man har tall for å underbygge dette. I spørreundersøkelsen var det enkelte av respondentene som vektla hvilken rolle de internasjonale skolene spiller for integrering i det norske samfunnet:

"(...) We then discussed the relevance of an international school vs. Norwegian school and decided that it was more important to us to keep the opportunities posed by an IB education in an international environment than integration through schooling, and instead enrolled our children in many local clubs (speider, korps, sailing, dance) to allow them to develop Norwegian language skills and make local friends (within 2 years of living in Norway they were both in the fluent class at school, despite no additional formal tuition in the Norwegian language outside school." **Respondent 539**

"*(...) As the international school puts much focus on Norwegian language, the kids don't have issues with integrating.*" **Respondent 195**

Over 70 % av respondentene opplever skolene som en viktig sosial arena for sin familie (Figur 15). Dette kan bety at skolene har en viktig funksjon for familiene som flytter til et nytt sted uten nettverk, og at skolene blir en viktig arena også for de foresatte. Her kan de møte andre likestilte i samme situasjon og komme i kontakt med disse gjennom arrangementer i regi av skolen. Skoleledere har i intervju med oss opplyst at de gjennomfører ulike sosiale arrangement for foresatte som kan bidra til å skape nettverk og relasjoner. Dette kan være viktige faktorer som bidrar til familienes trivsel, og øker sannsynligheten for at de blir værende i Norge. Dette tilbudet er utenfor skolenes primæroppdrag, men anses som en viktig sideeffekt som også kan vurderes som samfunnsnyttig og bidrar til at eksperter velger å bli i Norge. Enkelte respondenter og informanter understreker at de internasjonale skolene utgjør en viktig sosial arena for deres familie:

Figur 15: Internasjonale skoler som sosial arena

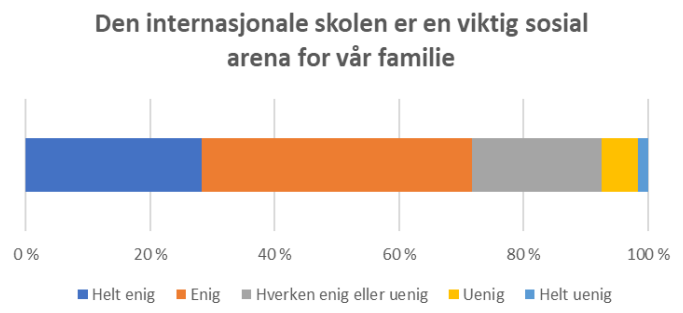

"I would say that the international school helped our daughter ease into Norwegian way of life and develop a social circle." **Respondent 243**

"You have a lot of parents in the same situation. Norwegian people keep more to themselves. There is a natural barrier, considering that the international families will move after a short period of time, and the Norwegians therefore don't bother to get to know the international family." **Informant 5**

Delkonklusjon 2: Av de ulike årsakene til at respondentene valgte internasjonale skoler er det kvalitet på skolen som flest fremhever som viktig eller veldig viktig. Jevnt over viser funnene at de foresatte er fornøyde med de internasjonale skolene, spesielt med lærere, læreplan og elevenes mangfold. Flere av informantene i de kvalitative intervjuene peker på at de ved å sende barna på internasjonal skole ønsker at de skal få gode engelskferdigheter, noe de ser på som et fortrinn i fremtidig utdanning og arbeidsliv. Kategorien *fasiliteter* er lavest vurdert, og indikerer at respondentene mener kvaliteten på de internasjonale skolene er mindre tilfredsstillende. På tross av at kategorien samlet sett ler lavest vurdert, er det også her over 60 % av respondentene fornøyd eller veldig fornøyd.

I tråd med teori om flyttemønster, er et godt skoletilbud et av forholdene som øker sannsynligheten for at individer velger å bosette seg i et nytt land (Lee, 1966). Det faktum at de foresatte er så positive til og fornøyde med de internasjonale skolene, indikerer at skolene bidrar som en faktor til at ekspertene velger å komme til og forbli boende i Norge. Siden respondentene er godt fornøyd med skolene er det nærliggende å tro at skolene spiller en positiv rolle for lengden på deres opphold i Norge. Dette kan ses i sammenheng med funnene fra delkapittel 5.1 som viser at respondentene blir i Norge lenger enn opprinnelig planlagt. Meningsdannelse på grunnlag av erfaringer påvirker omdømme. At de foresatte overveiende har en positiv opplevelse av kvaliteten på de internasjonale skolene kan bidra til at Norge får et omdømme som en attraktivt land for mobile eksperter.

Funnene viser også at tilbudet av plasser på de internasjonale skolene i Norge ikke tilfredsstiller etterspørselen, og at flere havner på venteliste og opplever at skoletilbudet ikke er tilfredsstillende. Opplevelser knyttet til ventetid og for få skoleplasser kan påvirke Norges omdømme blant mobile eksperter negativt. Flertallet av respondentene mener heller ikke at de internasjonale skolene hemmer integrering av barna i det norske samfunn, men snarere at skolen åpner for en sosial arena for de foresatte hvor de kan bli kjent.

5.3 Viktigheten av skolene for flytting

I dette kapittelet presenterer vi funn som tar for seg hvor viktig tilbudet av internasjonale skoler i Norge var for respondentenes beslutning om å bosette seg i Norge.

Figur 16: Tidligere kjennskap til norske internasjonale skoler

76 % av respondentene hadde kjennskap til de internasjonale skolene før de flyttet til Norge (Figur 16), eventuelt før de flyttet tilbake til Norge etter et utenlandsopphold. Over 70 % svarer at tilgjengeligheten av internasjonale skoler var veldig viktig eller viktig for deres beslutning om å flytte til Norge (Figur 17). Her har vi analysert funnene i to kategorier: norske og utenlandske/blandede husholdninger. For de utenlandske/blandede oppgir 74 % at skoletilbudet var viktig for beslutningen om å flytte, mens for de norske oppgir 53 % det samme. Dette er som ventet siden norske husholdninger sannsynligvis har bedre forutsetninger for å benytte den offentlige skolen som alternativ grunnet språkkunnskaper. Samtidig er det interessant at over halvparten av de norske husholdningene også oppgir at et internasjonalt skoletilbud var en viktig faktor for å flytte hjem til Norge. Hvis det ikke fantes et internasjonalt skoletilbud i Norge ville 46 % benyttet den offentlige skolen som alternativ, 15 % ville benyttet annen privatskole, mens 27 % ikke ville flyttet til Norge (Figur 18).

Figur 17: Viktigheten av skoletilbud for flytting

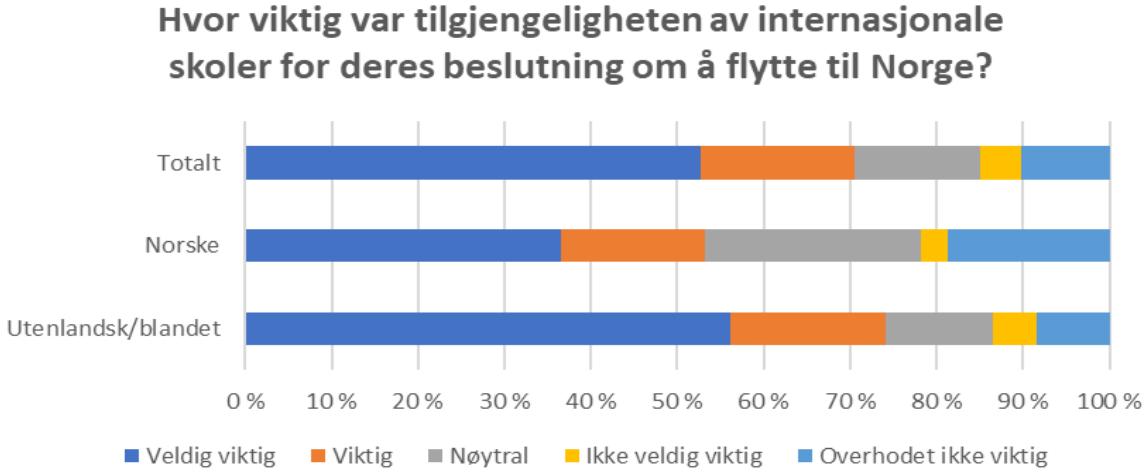

Figur 18: Hvis det ikke fantes internasjonale skoler ville respondenten…

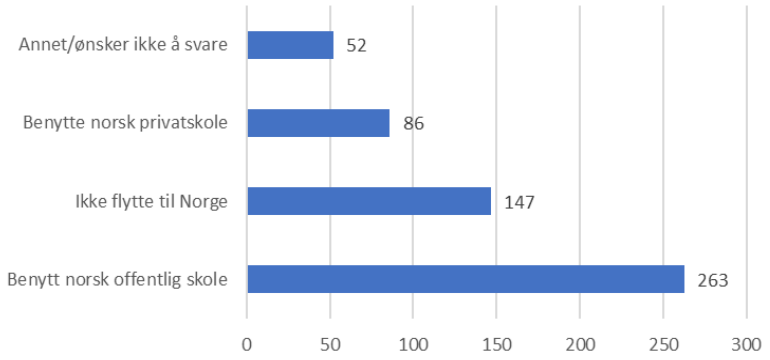

Respondentene har tatt stilling til en påstand der de ble spurt om de ville bodd i Norge uavhengig av tilbudet om internasjonale skoler (Figur 19). Her svarer 43 % enig / helt enig, mens 31 % er helt uenig / uenig. Her har vi også sett på funnene basert på om husholdningen er norske eller utenlandske/blandede. Dette viser som ventet at for de utenlandske / blandede husholdningene er det flere som oppgir at de ikke ville flyttet til Norge hvis skoletilbudet ikke fantes (35 %), mens det er en mindre andel som oppgir dette hos de norske husholdningene (11 %).

Figur 19: Betydning av tilbudet av internasjonale skoler. Sammenligning av utenlandske og norske respondenter

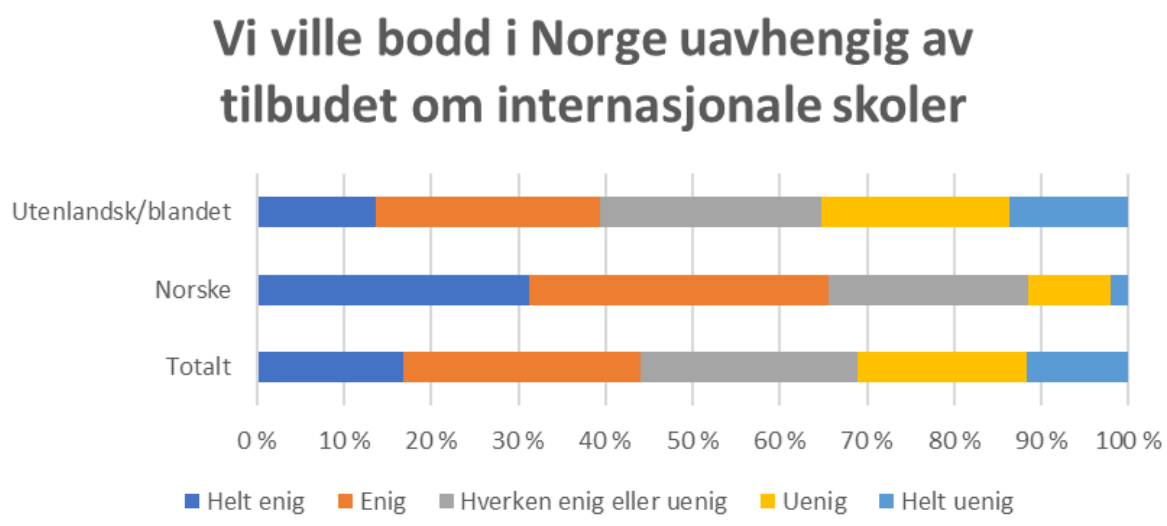

Funnene i undersøkelsen er i tråd med klassisk migrasjonsteori som beskriver at man veier fordeler og ulemper opp mot hverandre når man vurderer å flytte (Lee 1966). De fleste foresatte kjente til de internasjonale skolene før de flyttet hit, og dette var sannsynligvis derfor en del av vurderingen når de veide fordeler og ulemper mot hverandre. Dette fremkommer også av intervjuer med informanter som var i dialog med arbeidsgiver og skolene under prosessen da de vurderte å flytte til Norge:

> *"It [International school] motivated us to move. The employer used it in the branding when the offer was given. They made us talk with parents that has kids in int school. Used in the recruitment process.*" **Informant 6**

Siden de internasjonale skolene baserer seg på læreplanen fra International Baccalaureate (IB) gjør dette det enkelt å skifte mellom skolene. På denne måten vil overgangen bli lettere fra et land til et annet, noe som kan bidra til å redusere barrierene og transaksjonskostnadene for familiene når de flytter. I tråd med migrasjonsteori vil dette øke sannsynligheten for at familien velger å bosette seg i et nytt land (Hercog, 2008, s. 21). Dette er aktuelt både for foresatte som flytter til Norge fra utlandet, men også for foresatte som i fremtiden vurderer å flytte utenlands. Disse foresatte vil gjennom å bruke den internasjonale skolen oppleve en enklere overgang for barna hvis de i fremtiden begynner i en internasjonal skole i utlandet.

At flertallet anser tilbudet av internasjonale skoler som viktig for beslutningen om å flytte er i tråd med teori om at flytteprosessen angår hele familien (Mincer, 1978). Familien vil vurdere den samlede effekten av positive og negative effekter for hvert familiemedlem og basere beslutningen på dette. Den internasjonale skolen vil redusere de negative effektene som barna opplever ved flytting og bytte av skole, og derfor være en faktor som øker sannsynligheten for at man velger å flytte. Samtidig kommer man neppe til et land utelukkende på grunn av skoletilbudet, men heller primært på bakgrunn av jobb og karriere. Skoletilbudet er derimot en viktig faktor for de øvrige familiemedlemmene, og et manglende tilbud kan gjøre at man takker nei til et jobbtilbud, eller finner en alternativ arbeidsplass med et passende skoletilbud.

35 % av respondentene har besvart at uten det internasjonale skoletilbudet ville de ikke kommet til Norge. I dette kan man tolke at uten dette tilbudet ville de opplevde transaksjonskostnadene blitt for høye, og at ulempene for familiene ville vært for store. Familiene måtte da benyttet det norske offentlige skolesystemet eller andre privatskoler der undervisningsspråket er norsk.

Dette ville medført betydelige utfordringer for både de foresatte og barna. De foresatte vil da måtte forholde seg til et ukjent skolesystem der mye av informasjonen gis på et ukjent språk. Barna vil måtte lære seg norsk for å følge undervisningen og for å bli kjent med de andre barna. Informantene våre har beskrevet dette som et svært ugunstig scenario, for eksempel:

> *"International school made the decision to come to Norway very easy, without that 'safety blanket' I'm not sure my family would have agreed to the move. It was overwhelming to try to understand how the Norwegian school system works and how to sign up for places without knowing where we would live before arriving."* **Respondent 119**

Samtidig må det understrekes at dette er en hypotetisk problemstilling og vi kan ikke være sikre på at respondentene faktisk ikke hadde kommet til Norge uten dette skoletilbudet. Utenom skolene finnes det en rekke andre tilbud i Norge som også fremstår attraktive for arbeidstaker og familier, herunder et godt utbygd velferdstilbud og stor politisk stabilitet. Det kan tenkes at disse faktorene er såpass gode at de ville veie opp for et mindre godt skoletilbud. Det er derimot viktig at Norge fremstår like attraktivt som andre land i samme kategori, slik som de øvrige nordiske landene som også skårer høyt på politisk stabilitet og velferd. For at Norge skal vinne kampen om de beste hodene er det avgjørende å ha et skoletilbud som er tilpasset deres etterspørsel.

Skoletilbudet er bare en av flere faktorer som er viktig for valget om å flytte og hvor attraktivt et land fremstår for migranter. Vi har ikke kartlagt hvor viktig skoletilbudet er i forhold til andre faktorer, og det kan derfor tenkes at denne faktoren vurderes for høyt siden det er kun denne vi har spurt om i vår undersøkelse. Valget om å flytte er sammensatt, og landets omdømme påvirkes av en rekke forhold. Vi har ikke data på hvor viktig skoletilbudet er sammenlignet med andre faktorer som jobb, velferdstilbud, boligpriser og politisk system.

Til slutt har vi bedt respondenten selv vurdere betydningen av de internasjonale skolene i Norge gjennom to spørsmål (Figur 20). Svarene viser at 87 % av respondentene mener de internasjonale skolene er nødvendige for å skaffe eksperter til Norge. Samtidig mener 62 % at eksperter ikke hadde kommet til Norge hvis det ikke fantes et internasjonalt skoletilbud. Funnene viser at respondentene selv mener skoletilbudet bidrar til å skaffe eksperter til Norge og at vi hadde gått glipp av ekspertkompetansen uten internasjonale skoler. Disse funnene kan underbygges av at næringslivet også rapporterer om behovet for slike skoler for å tiltrekke seg kompetanse (Rørstad, Børing & Solberg, 2022, s. 7).

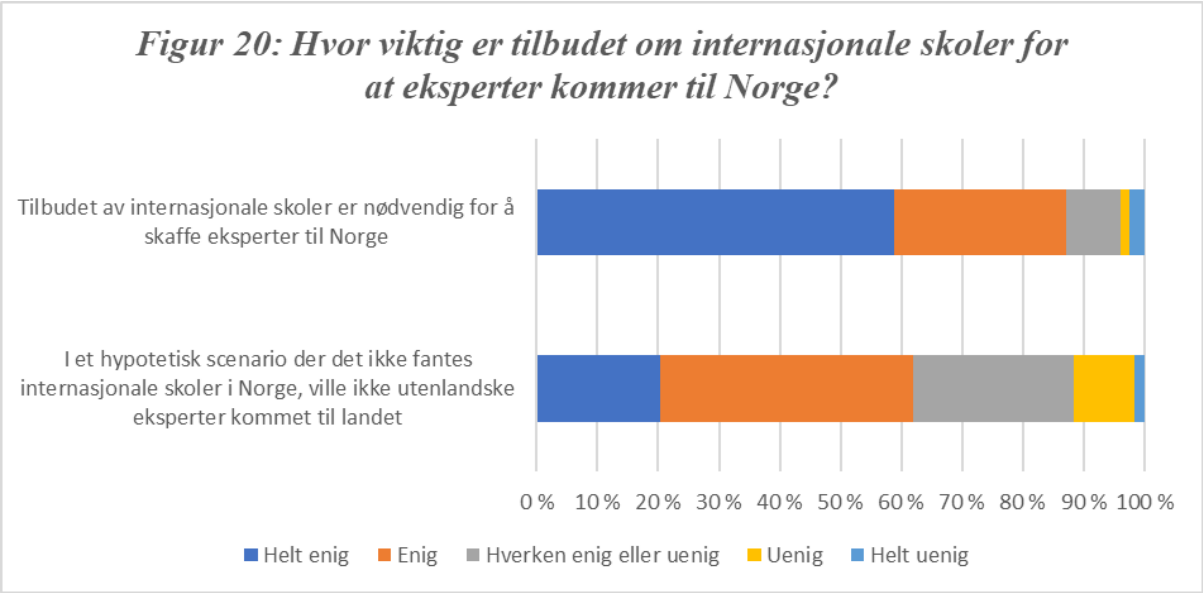

Delkonklusjon 3: Respondentene hadde kjennskap til det internasjonale skoletilbudet før de valgte å flytte til Norge. Dette tyder på at skoletilbudet var et vurderingskriterium for beslutningen om å flytte. Funnene i undersøkelsen viser at flertallet anser skoletilbudet som en viktig faktor for valget om å flytte til Norge. Et internasjonalt skoletilbud reduserer barrierene ved å komme til et nytt land, sikrer barna en kontinuitet i skolegangen og en enklere overgang til et nytt system i et nytt land. De internasjonale skolene reduserer transaksjonskostnadene som er involvert i å flytte, og på den måten øker de sannsynligheten for at man velger å bosette seg i landet. Samtidig er skolene kun en av flere faktorer som blir vurdert i beslutningen, og andre kjennetegn ved landet som velferdstilbud, lønninger og politisk stabilitet er også avgjørende for å tiltrekke seg immigranter.

5.4 Empiriske eksempler

I det følgende kapittelet presenterer vi fem empiriske eksempler. Eksemplene er hentet fra de kvalitative intervjuene som har blitt gjennomført med foresatte til barn på de internasjonale skolene i Norge. Ved utvalg av eksemplene ble sektor, utdanning, område og skole vektlagt. Hensikten med de empiriske eksemplene er å illustrere og støtte opp under funnene fra den kvantitative spørreundersøkelsen. I tillegg skal de eksemplifisere betydningen av internasjonale skoler for ekspertenes avgjørelse om å flytte til et annet land.

Eksempel 1 (Akademia)

Denne eksperten med doktorgrad kom til Norge i 2013 etter tilbud om jobb i et internasjonalt forskningsmiljø på et stort universitet. Hele familien flyttet til Norge med plan om å bli her i to til tre år, men akkurat nå har familien ingen planer om å flytte tilbake til hjemlandet. Familien har barn i den internasjonale skolen og er svært fornøyd med tilbudet. Den internasjonale skolen var en viktig del i rekrutteringsprosessen og en stor del av motivasjonen for å flytte hit.

> *"International schools are crucial if Norway wants to grow… In some specific fields you need to bring experts from abroad."*

> *"International schools plays an important role, in my city it's a fantastic attraction for professors and researchers. In my experience also for colleagues that are coming for a shorter period of time. I have colleagues that came for six months with kids because of international schools."*

Informanten gir uttrykk for at den internasjonale skolen utgjør en viktig aspekt for byens omdømme og har positivt bidratt til at flere internasjonale kollegaer har valgt å flytte til byen for korte perioder. Videre understreker informanten at det i noen bransjer er avgjørende å rekruttere eksperter fra utlandet for å dekke kompetansebehov.

Eksempel 2 (Olje og gass)

Denne eksperten med doktorgrad kom til Norge i 2016 på grunn av forflytning fra arbeidsgiver. Opprinnelig planla familien at oppholdet skulle vare i tre år, men arbeidsperioden har blitt utvidet til ti år. Familien har flyttet til et annet land enn opprinnelseslandet tidligere. I 2016 sto valget mellom Norge og et land i Sør-Amerika. Kun på grunn av tilgjengeligheten av internasjonal skole falt familiens valg i favør av Norge.

> "*We wanted our children to be educated internationally, not because of the curriculum, but because of the culture and giving them the opportunity to grow up in a multicultural environment and gain, from the start, this cultural awareness. We think this will foster an openness to new things. "*

"The biggest problem is not the language, but [the international school] can be a safe harbor. It is difficult for expat children to loose their friends and network and having to readapt and rebuild everything in another country. It would be difficult for a child to be placed in a public school without being able to express themselves. "

Informanten vektlegger at i valget av land familien skulle flytte til var eksistensen av en internasjonal skole viktig. Hen fremhever at internasjonale skolene utgjør en trygg ramme for barn, da det er flere variabler som endres på en gang ved flytting til et nytt land.

Eksempel 3 (Flyger)

Denne eksperten er opprinnelig fra Norge og har to barn på internasjonal skole. Vedkommende har en fleksibel jobb og ønsker å gi sine barn mulighet til samme fleksibilitet til å bo i andre land. Eksperten har tidligere bodd i utlandet, men flyttet tilbake til Norge for et par år siden.

"Mitt naturlige valg var å flytte nærmere mine foreldre, dersom det hadde vært tilbud om en internasjonal skole der. Dette ble likevel ikke mulig, da den internasjonale skolen ble lagt ned og vi måtte bosette oss et annet sted"

"Barna blir også sterkere i et annet språk. Mine barn kan studere i alle fransktalende land i verden. God kjennskap til språk er også fordel i jobbsammenheng. Jeg synes det åpner for flere muligheter enn offentlige skoler kunne gitt barna mine"

Det som har trukket familien mot internasjonale skoler er språket samt mulighet til å flytte på seg med mindre påkjenning for barna. Informanten har positive opplevelser selv med å flytte og leve internasjonalt, og ønsker å gi dette videre til barna sine.

Eksempel 4 (IT)

Denne eksperten med mastergradsutdanning flyttet med ektefelle og to barn i slutten av 2021. Planen var å bo i Norge i ca. ti måneder, men familien tenker nå å bli her i minimum to år. De mener også at om oppholdet skulle være mer permanent, hadde de muligens vurdert offentlig skole.

"International schools are a solution for those who are staying here for a shorter period of time. But people stay longer since they get integrated. I want to be more integrated in the Norwegian community."

"Three months to plan the whole process. The most important decision whas schools. If no school we would not have taken the job in Norway."

Informanten uttrykker at det ikke er nok internasjonale skoler i område, spesielt siden den ene ikke går under friskoleloven og dermed er kostbar. Informanten flyttet til Norge siden firmaet trengte noen i en posisjon der, og hadde kun tre måneder på å planlegge og flytte. De skulle ønske at det var enda mer norskopplæring på skolen.

Oppsummering av empiriske eksempler:

De fire eksemplene og de resterende informantene uttrykker mye av det samme, selv om de har ulike tidsperspektiv og familiesituasjoner. Flere av informantene uttrykte at mange, inkludert dem selv, muligens ville vurdert offentlig skole om de visste de skulle bosette seg permanent eller over lengre tid i Norge. Det fremkommer at de internasjonale skolene kan være et sikkerhetsnett på flere måter. Flere av informantene vektlegger at barna er vant med undervisningsspråket og i mindre grad har problemer med språket. Videre fremhever flere informanter at den internasjonale skolen er en trygghet, også for foresatte, som får mulighet til å ha kontakt med andre i liknende situasjoner. Flere av de vi har intervjuet er også opptatt av det internasjonale miljøet på skolen, og mener dette er svært gunstig og fruktbart for barnas fremtidige utdannelse og perspektiver. Samtidig fremheves det også av flere informanter at det er norske barn på de internasjonale skolene, og at det er fokus på det norske språk og typisk norske aktiviteter. Dette kan være positivt for integreringen av barna i det norske samfunnet.

5.5 Oppsummering av analyse

Vi vil nå oppsummere funn og analysen på bakgrunn av våre tre forskningsspørsmål, og deretter konkludere og besvare hovedproblemstillingen.

1. **Representerer de foresatte ved de internasjonale skolene kompetanse som norsk næringsliv og offentlig sektor etterspør?**

Respondentene i vår undersøkelse er norske og utenlandske husstander med barn i den internasjonale skolen. De har i større grad høyere utdanning sammenlignet med befolkningen

for øvrig, jobber både i privat og offentlig sektor, og kommer fra en rekke ulike bransjer. Disse bransjene har selv rapportert om behov for, og tidvis mangel på slik kompetanse (Rørstad, Børing & Solberg, 2022, s. 79). Vi vurderer derfor at respondentene utgjør en kritisk gruppe med arbeidstakere som bidrar med kompetanse i norsk arbeidsliv. Denne gruppen er nyttig for samfunnet sett i et kompetanseperspektiv, og Norge bør derfor forsøke å tiltrekke seg og beholde disse.

2. **I hvilken grad er tilbudet av internasjonale skoler i Norge avgjørende for valget om å flytte til Norge?**

Funnene i vår undersøkelse peker på at respondentene hadde kjennskap til de internasjonale skolene før de valgte å flytte til Norge, og at dette var et kriterium i beslutningsprosessen. Skolene er en av flere faktorer som vurderes når man ser på ulemper og fordeler ved å flytte. Å flytte barna til et ukjent miljø i et nytt land kan i seg selv ses på som en ulempe, men denne ulempen reduseres ved at overgangen til ny skole er enklere. De internasjonale skolene har et program som samsvarer med skoler i utlandet, de har et internasjonalt miljø og benytter primært engelsk i undervisningen. Dette fører til at overgangen blir enklere for barna, noe som vil gjøre beslutningen om å flytte til Norge enklere.

Over 70 % av respondentene i undersøkelsen vurderer de internasjonale skolene som en viktig faktor for å flytte til Norge, og en betydelig andel (27 %) sier de ikke hadde kommet til landet hvis dette skoletilbudet ikke fantes. Skoletilbudet er en av flere faktorer som gjør det attraktivt å bosette seg i Norge. Det er selvfølgelig svært individuelt hvilke faktorer som veies høyest ved valg av land man flytter til, og det høye velstandsnivået i Norge kan være en viktigere årsak enn skolene. Samtidig er det også flere andre land som kan tilby et tilsvarende velstandsnivå som vårt. Det er derfor avgjørende at Norge har et like godt eller bedre skoletilbud enn landene som konkurreres med, for å ikke tape kampen om den kritiske kompetansen.

Respondentene i vår undersøkelse er selv svært forent om at skoletilbudet er viktig for å få eksperter til Norge. Flytteprosessen angår hele familien, og jobb alene er derfor ikke nok hvis ikke resten av familien får et godt liv i det nye landet. For at Norge skal fremstå som et attraktivt land å bosette seg i for eksperter som kommer med barn i skolealder, er det avgjørende at de finner gode skoletilbud for sine barn. Funnene i vår undersøkelse peker på at tilgjengeligheten av internasjonale skoler er med i vurderingen når man beslutter å flytte til Norge. For utenlandske familier med barn er det viktig med et skoletilbud som sikrer en enkel overgang inn i en ny skole. Også for norske familier som har bodd eller planlegger å bo i utlandet er det

viktig med et skoletilbud i Norge som forbereder barna på en fremtidig skolegang i Norge. De internasjonale skolene i Norge er av denne grunn et viktig tilbud som både bidrar til at utenlandske eksperter bosetter seg i Norge, og de er et tilbud til nordmenn som vurderer å flytte til utlandet i fremtiden, eller returnere til Norge fra jobb i utlandet.

3. Vil mangel på tilbud av internasjonale skoler redusere andelen eksperter som kommer til Norge?

Faktorer som lav arbeidsledighet og generelt gode levekår vil sammen med andre faktorer som et godt velferdstilbud være avgjørende for å rekruttere og beholde ekspertkompetanse i norsk arbeidsliv. Like fullt fremkommer det av vår undersøkelse at et stort flertall av de utenlandske ekspertene som kommer til Norge anser det som en nødvendig betingelse for tilflytting at det finnes et tilbud av internasjonale skoler. 35 % av de utenlandske respondentene i undersøkelsen oppgir at de ikke ville flyttet til Norge dersom det ikke fantes internasjonale skoler. Samtidig var det 38 % som respondentene som oppga at de ville flyttet til Norge uavhengig av om det fantes internasjonale skoler. Likevel svarte hele 86 % av respondentene at de er helt enig eller enig i at internasjonale skoler er nødvendig for å rekruttere eksperter til Norge.

I et arbeidsmarked der det i mange sektorer allerede er mangel på tiltrengt høykompetent arbeidskraft, ville det selvsagt vært kritisk med et frafall på nærmere 35 % av den utenlandske arbeidskraften som i dag har barna sine på internasjonale skoler. Mange av disse kan sitte i nøkkelposisjoner på sine respektive arbeidsplasser, og utgjør i så måte kritiske ressurser for det norske arbeidsmarkedet. Samtidig inkluderer ikke disse tallene ekspertene som ikke valgte å komme på grunn av at det internasjonale skoletilbudet i Norge var for dårlig. 35 % av respondentene i undersøkelsen oppga at de var på venteliste før de fikk plass på sin internasjonale skole. For mange vil lange ventelister eller mangel på skoleplass gjøre at de velger å ta jobbtilbud i andre land.

En ting som går igjen i våre kvalitative intervjuer, er at informantene oppga at de kom hit med kortere arbeidskontrakter (ett til tre år) og planer om et midlertidig opphold i Norge. Samtidig oppga i overkant av 20 % av respondentene i spørreundersøkelsen at de kun har intensjoner om å bo og arbeide i Norge i en kortere periode. Særlig blant arbeidskraften som kommer på korte kontrakter er det viktig at det finnes tilbud om plasser på internasjonale skoler. Informantene vi intervjuet som kom hit på korte kontrakter understreket at det enten ikke var et alternativ å benytte offentlige skoler eller lite gunstig å benytte offentlige skoler. Dette skyldes at barna ville bruke lang tid på å beherske et norsk språk de vil få mindre nytte av dersom planen er å

flytte tilbake til utlandet i nær fremtid. Engelsk språk og IB-læreplan gjør at det er lavere barrierer ved flytting mellom land. At Norge har et internasjonalt skoletilbud er derfor nødvendig for at landet skal tiltrekke seg utenlandsk ekspertkompetanse. Uten et slikt tilbud risikerer Norge at ekspertene heller velger andre land å bosette seg i, og slik gå glipp av kritisk kompetanse.

6. Konklusjon

I dette prosjektet har vi undersøkt problemstillingen; *hvilken betydning har internasjonale skoler for å rekruttere og beholde eksperter til norsk arbeidsliv?*

Funnene fra våre undersøkelser indikerer at de foresatte i de internasjonale skolene har svært høy utdanning og kompetanse, og er etterspurt i norsk arbeidsliv. Flere innehar kompetanse som er mangelvare i flere bransjer. Det er i denne sammenheng respondentene fyller nøkkelroller i det norske arbeidsmarkedet.

Våre funn viser at et internasjonalt skoletilbud i Norge bidrar til at eksperter velger å komme til landet for å jobbe. Skoletilbudet fremheves som viktig for eksperter som har barn i skolealder og som vurderer å flytte til Norge. Det er også viktig for norske eksperter som bor i utlandet og som vurderer å flytte hjem, og nordmenn som vurderer en fremtidig karriere utenlands. Skoletilbudet i Norge har også som formål å gjøre overgangen lettere for barn som ikke prater norsk, og reduserer de negative effektene ved å bytte skole. Slik gjør det internasjonale skoletilbudet beslutningen om å flytte til Norge enklere.

Uten et internasjonalt skoletilbud risikerer Norge å gå glipp av kritisk kompetanse. Ekspertene er mobile og har et arbeidsmarked som ikke er lokalt begrenset. De vil derfor flytte til de mest attraktive landene, og skoletilbudet bidrar til å øke landets attraktivitet. Norsk næringsliv og offentlig sektor er avhengig av ekspertkompetanse, og flere bedrifter rapporterer om mangel på kompetanse. Det er derfor avgjørende at Norge klarer å rekruttere og beholde utenlandske eksperter. De internasjonale skolene spiller en viktig rolle i dette arbeidet.

Fra et kompetanseperspektiv er det av betydning for norske arbeidsgivere at det finnes et tilstrekkelig internasjonalt skoletilbud. Tilbudet som de internasjonale skolene representerer bidrar til å tette kompetansegapet i norsk næringsliv og offentlig sektor. Sådan spiller de internasjonale skolene en viktig rolle i norsk arbeidsliv, og tilbudet bør derfor videreføres og

utvikles i takt med kompetansebehovet. Dette vil bidra til at Norge fremstår som et attraktivt land å arbeide og bosette seg i.

7. Litteraturliste

Aagestad, C., Brænden, K. & Bøckmann, E. (2021). *Arbeidsinnvandrere fra tredjeland - kunnskapsoppsummering*. Fafo-rapport 2021:05. https://www.fafo.no/images/pub/2021/20772.pdf

Abelia (u.å.). *Om Forum for Friskoler*. https://www.abelia.no/bransjeforeninger/fri-forum-for-friskoler/om-forum-for-friskoler/

Bauer, K., Hoprekstad, E. & Ridderikhof, C. (2014). *Availability of international education in Trondheim*. Expat Mid-Norway AS.

Bonache, J., Brewster, C., & Froese, F. (2020). Global Mobility: Reasons, Trends, and Strategies. In J. Bonache, C. Brewster, & F. Froese (Eds.), *Global Mobility and the Management of Expatriates* (Cambridge Companions to Management, pp. 1-28). Cambridge: Cambridge University Press. DOI:https://doi.org/10.1017/9781108679220.001

Byrkjeflot, H. (2012). Omdømmehåndtering – drivkrefter, kritikk og paradokser. *Scandinavian Journal of Public Administration*, *14*(1and2), 3–24.

Dahlum, S. (2021). Validitet. *Store Norske Leksikon. https://snl.no/validitet*

Den nasjonale forskningsetiske komite for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) (2016). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-humaniora-juss-og-teologi/

Hercog, Metka (2008). *The Role of the State in Attracting Highly-skilled Migrants. The case of the Netherlands*. Eipascope 2008 (3).

IB. (u.å.). *Facts and figures*. International Baccalaureate https://www.ibo.org/about-the-ib/facts-and-figures/

Johannessen. A, Christoffersen, L., & Tufte, P. A. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Abstrakt.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.) (Anderssen, T. M., Rygge. J., Overs.) Gyldendal Akademisk.

Kwang-Hoon, L. (2015) The conceptualization of country attractiveness: a review of research. *International Review of Administrative Sciences*, 2015 Vol. 82(4) 807–826 DOI: 10.1177/0020852314566002

Lee, E. S. (1966). *A Theory of Migration*. Demography. 1966 (1).

Loseke, D.R. (2017). *Methodological thinking: Basic principles of social research design.* (Second ed.). Los Angeles: SAGE.

Mincer, J. (1978). *Family Migration Decisions.* The Journal of political economy. 1978-10-01. Vol 86. 5. p. 749-773.

NAV (2022). *9 100 færre arbeidssøkere i mars.* https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/statistikk/arbeidssokere-og-stillinger-statistikk/nyheter/9-100-faerre-arbeidssokere-i-mars

Nye, J. S. (2008). Public Diplomacy and Soft Power. The Annals of the American Academy of Political and Social Science, 616, 94–109. DOI: 10.1177/0002716207311699

OECD. (2019). Measuring and Assessing Talent Attractiveness in OECD Countries. https://www.oecd.org/migration/mig/Measuring-and-Assessing-Talent-Attractiveness-in-OECD-Countries.pdf

Olsen, D.S. & Lyby, L. (2021). *Kompetansekartlegging i arbeidslivet: erfaringer og behov,* (Arbeidsnotat 2021:2). Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU). https://hdl.handle.net/11250/2737596

Ragin, C.C, & Amoroso, L.M. (2019). *Constructing social research: The unity and diversity of method*. (Third ed.). Los Angeles, California: SAGE.

Rørstad, K., Børing, P. & Solberg, E. (2022). *NHOs kompetansebarometer 2021 - en kartlegging av NHOs medlemsbedrifters kompetansebehov i 2021* (Rapport 2022:3). Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU). https://www.hvatrengernorge.no/_files/ugd/f2ec1f_7b89174f749f42329cc189b8646a996d.pdf

Staff, A. (2015). *Bias.* De norske forskningsetiske komiteene. https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/uavhengighet/bias/

Statistisk Sentralbyrå. (2021, 18. juni). *Befolkningens utdanningsnivå.* https://www.ssb.no/utdanning/utdanningsniva/statistikk/befolkningens-utdanningsniva/artikler/35-prosent-har-hoyere-utdanning.

Tjora, A. (2012). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Gyldendal akademisk.

Thagaard. (2018). *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Fagbokforlag.

Werquin, P. (2010). Recognising Non-formal and Informal Learning. *Outcomes, Policies and Practices.* Paris: OECD. DOI: 10.1787/9789264063853-en

Vedlegg

Vedlegg 1: Data fra internasjonale skoler

1. How many students is your school accredited for by Udir?
2. How many students are currently at your school?
3. Can you give an estimate of the proportion of students with one or more parents of foreign origin?
4. Is there a waiting list to enter? If so: approximately how many students are on this list?
5. In your opinion, is there a need to increase the capacity of your school?

Skole	Kapasitet**: elevplasser	Antall elever på skolen	Prosent internasjonale elever	Venteliste	Behov for å utvide kapasitet
Discovery international school	230	21	50 %	0	Nei
Gjøvikregionen international school	200	189	44 %	52	Nei
BISS Stavanger	250	160	95 %	1-200	Ja
Skagerak IS	450	437	70 %	10	Ja
Arendal IS	220	200	80 %	16-80	Ja
Asker IS	600	360	90 %	471	Ja
Sandnes IS	200	66	100 %	0	Nei
Romerike IS	200	150	50 %	66	Ja
IS Bergen	250	22	80 %	0	Ja
Fagerhaug IS	150	130	64 %	0	Ja
Kristiansand iS	200	200	87 %	40	Nei
Birralee IS Trondheim	400	290	90 %	Ja, varierende	Nei
CIS Fredrikstad	231	230	52 %	827	Nei

Oslo International school	610	610	85 %	Ja, varierende	Nei
ISS Stavanger	Ingen begrensning	508	85%	0	Varierer
Kongsberg IS	400	190	80%	60	Nei
Tromsø IS	220	157	75%	Varierende	Nei
CIS Sarpsborg	268	255	33%	200	Ja
IS Telemark	210	194	70%	20	Ja
CIS Moss	268	255	30-40%	439	Har ikke fysisk plass

*Vi har valgt å samle inn litt generell data fra de internasjonale skolene, for å få et bedre overblikk på dagens situasjon. Spesifikt har vi kartlagt og stilt spørsmål rundt de internasjonale skolenes elevkapasitet, elevplasser, andel internasjonale foresatte, venteliste og behov for utvidelse av kapasitet. På flere av skolene samsvarer ikke antall elever på skolen med kapasitet, dette har sammenheng med for få fysiske fasiliteter.

**Kapasitet referer til hva skolene er akkreditert til fra Utdanningsdirektoratet. Det kan likevel avvike grunnet fysisk kapasitet og andre årsaker.

Vedlegg 2: Årlig utvikling antall elever på de internasjonale skolene i Norge

*Fire skoler har ikke vært medlem av FRI i alle årene fra 2013, derfor foreligger ikke elevtallet på disse skolene i de årene de ikke har vært medlemmer. Vi har derfor gått tilbake i tid og ført opp like mange elever i årene tilbake til 2013 som det antallet de hadde det året de ble medlemmer. Tabellen vil derfor ikke være helt nøyaktig, men speiler likevel utviklingen på en realistisk måte. Skolene det gjelder er: International School Stavanger, Kristiansand International School, United World College og den Franske skolen.

Vedlegg 3: Intervjuguide

Interview Guide – International Schools' Significance for Norwegian Society
Introduction

We are five students studying for a masters degree in organization and management at the University of Oslo. This project is a part of a course in project management, where we are conducting a real project on behalf of Abelia. The purpose of this project is to gather knowledge about the social significance of international schools in Norway. The reason for speaking to parents, is that our main hypothesis is that international schools are vital for bringing in foreign experts to Norway.

Inform that we dont see the answers from the survey tied to the email, so some questions will be recurring.

Background questions:

- Name:
- Educational background:
- Country of origin:
- Which school does/do your child(ren) currently attend?
- General information about your stay in Norway;
  - Employer?
  - Duration of stay?
  - Why Norway?

Own experience of international schools:

- What is your general experience of Norwegian international schools?
- Has/have your child(ren) attended another international school in another country? If so, how do you experience the Norwegian international school compared to other international schools?
- Why did you choose to enroll your child(ren) in the international school?
  - Did you ever consider enrolling your child(ren) in a Norwegian public/state school?
- How important was the availability of international schools in your decision to work in Norway?
- Was/were your child(ren) placed on a waiting list or were you immediately accepted?
- Has the international school contributed to your social network?

Your opinion of Norwegian international schools:

- Do you think international schools are important for Norwegian society (for example for academia, local businesses, international companies, the local community etc.)? If so, please elaborate on why?
- What would be the consequence for you if there were no international schools in Norway?

Final/other questions:

- Is there anything else you would like to elaborate on?
- **Privacy:** Your answers will be anonymous, but can we use your title (yrke) and sector for the report?

Example: Civil engineer, Oil and gas industry

We will send you a summary of the study in june. Thank you for your time!

Vedlegg 4: Spørreundersøkelse

Åpningstekst:

The purpose of this survey is to gather knowledge about the importance of international schools in Norwegian society. Our target group is highly skilled experts with children currently attending international schools.
We kindly ask that only one from each household answer the questions in this survey on behalf of the entire household.

Only answer this survey if:

- you have children enrolled in an international school in Norway
- you/your partner are foreign citizens living in Norway for work OR a norwegian citizen that has lived abroad or are planning to work abroad in the future
- you/your partner possess a desired skill set/competence for employers in Norway

Example: If your family moved to Norway because of the mother being employed here, due to her desired competence, she is the main interest for this survey. The partner/spouse can respond on her behalf if they have the knowledge needed to answer the questions.

Estimated time for the survey is 5-10 minutes.

General information

1. What best defines your household's situation?
    a. Permanently living in Norway with no intention to move abroad in the future.
    b. Living in Norway for a limited period of time, with intention to move abroad in the future.

2. For how long have you been living in Norway? If you have been living in Norway for two or more periods separately, please let your answer correspond only to the length of your current stay.
    a. Less than one year
    b. 1-2 years
    c. 3-5 years
    d. More than 5 years

3. What is the primary language of communication in your household?
    - Norwegian
    - Other scandinavian languages

- English
- Other

Information about your stay in Norway

4. When you first moved (back) to Norway, how long were you planning to stay?
    - Less than one year
    - 1-2 years
    - 3-5 years
    - More than 5 years
    - Not relevant

5. Were you aware of the existence of international schools in Norway before moving (back) to Norway?
    - Yes
    - No

6. How important was the availability of international schools/preschools, in your decision to work in Norway?
    - Not important at all
    - Not very important
    - Neutral
    - Somewhat important
    - Very important

7. If there were no international schools in the proximity of your workplace, what would be the most likely decision for you:
    - Enroll your children in norwegian public school
    - Enroll your children in norwegian private school
    - Not move to Norway
    - Other/do not want to answer

Experience with international schools

8. Assess the following reasons for sending your children to international school (instead of norwegian public schools) on the following scale:
    - Not important at all
    - Not very important
    - Neutral?
    - Somewhat important
    - Very important

- We are staying in Norway for a limited time
- Importance of english language
- International environment
- Quality of schools
- specific educational preferences for my child/children
- Other reason

9. How satisfied are you with the following factors in the international school your children are currently attending?
    a. Scale: Very unsatisfied - unsatisfied -neutral - satisfied - very satisfied.

- Teachers
- Curriculum
- Location
- Student diversity
- Facilities

10. Did you experience being on a waiting list before admission was granted to international school?
    a. Yes
    b. No
    c. Not relevant

Personal opinions:

How much do you agree with the following statements:

Scale: Strongly agree, Agree, Neither agree nor disagree, Disagree, Strongly disagree

11. The presence of International schools are necessary for bringing skilled professionals to Norway.
12. In a hypothetical scenario where there were no international schools in Norway, foreign experts would not be coming to Norway
13. Compared to other countries, the availability of international schools in Norway is satisfactory.
14. My child/children would be better integrated into Norwegian society if they went to public school.
15. We would be living in Norway regardless of the availability of international schools.
16. The international school is an important social arena for our family.
17. Our household possess skills/expertise critical for our employer.

18. How satisfied are you with the availability of international schools in the area of your workplace?
    - Very unsatisfied
    - Unsatisfied
    - neutral
    - satisfied
    - very satisfied

Background information

19. In which county do your children attend school?
    - Viken/Oslo
    - Troms and Finnmark
    - Nordland
    - Trøndelag
    - Møre and Romsdal
    - Vestland
    - Rogaland

- Agder
- Vestfold and Telemark
- Innlandet

20. What is the citizenship of your household?
    - Norwegian
    - Foreign
    - Mixed (Norwegian and foreign)

21. What is the highest educational status of a member in your household?
    - No academic degree
    - Lower academic degree (= bachelor)
    - Higher academic degree (= masters)
    - Ph.d.

22. Was the reason for moving to Norway to work in the private or public sector?
    - Private
    - Public
    - Not relevant

23. If your household moved to Norway for work, which sector best describes the nature of the work?
    - Armed forces
    - Consulting services
    - Construction
    - Education/academia
    - Foreign services/embassies
    - Finance/insurance
    - Governmental services
    - Healthcare
    - IT
    - Intergovernmental organisations
    - Media and communications/information
    - Non-governmental organizations
    - Oil/gas industry
    - Other industries
    - Retail and foreign trade
    - Other sectors
    - Not relevant

Other

24. Is there something you would like to elaborate on?

We want to get in touch with people who have the opportunity to participate in an in-depth (approx. 30 minutes) interview on the topic. If interested please contact us by mail: xxx@uio.no

25. Clicking on the "agree" button below indicates that:

• you have read the information letter included in the Email sent to you
• you voluntarily agree to participate
• you are at least 18 years of age

If you do not wish to participate in the research study, please decline participation by clicking on the "disagree" button.

Vedlegg 5: Informasjonsskriv til respondenter

Are you interested in taking part in the research project:
”International schools social significance”

This is an inquiry about participation in a research project where the main purpose is to study the social significance of international schools. In this letter we will give you information about the purpose of the project and what your participation will involve.

Purpose of the project
The purpose of the project is to study and develop knowledge about the social importance that international schools in Norway have. The project will try to uncover whether international schools contribute to the procurement of labor and competence to Norway. The project will primarily focus on employees with high education.

The main research question is as following:

What social significance does international schools have for attracting foreign expertise to Norway?

The project is in collaboration with the masters degree in organization, leadership and work at the University of Oslo. At the same time we would like to open for the opportunity to use the data collected in this study in a later master thesis.

Who is responsible for the research project?

This project is a collaboration between the University of Oslo and Abelia, which is NHO (Næringslivets Hovedorganisasjon) association for knowledge and technology companies. Abelia owns the project, which will be executed by five master students in the program organization, leadership and knowledge. In addition, the project has a supervisor, who is an employee from a consulting firm called Agenda Kaupang.

Why are you being asked to participate?
You are being asked to fill out this survey for this research project, because you fulfill the selection criterias and are part of the desired target group.

What does participation involve for you?
If you chose to take part in the project, this will signify that you are willing to complete a survey. It will take approx. 5-10 minutes to complete. In the survey you will be asked questions about your thoughts concerning international schools, the reasoning for sending your children to international schools etc. Your answers will be recorded electronically, and you will be anonymous.

Participation is voluntary
Participation in the project is voluntary. If you chose to participate, you can withdraw your consent at any time without giving a reason. All information about you will then be made anonymous. There will be no negative consequences for you if you choose not to participate or later decide to withdraw. Your participation will not have any negative impact on your relations to the school.

Your personal privacy – how we will store and use your personal data
We will only use your personal data for the purpose(s) specified in this information letter. We will process your personal data confidentially and in accordance with data protection legislation (the General Data Protection Regulation and Personal Data Act).

- It is only the five master students executing the project, the supervisor, Abelia and the person responsible for evaluating the project that will have access to the personal data.
- We will take the following measures in order to prevent unauthorized people from accessing the data:
    - The data will be saved on an appropriate serverer approved by the University of Oslo.
- The participants of the project will be anonymous, and organizations will only be named if we have their consent to do so.
- You will be able to give your consent in the electronic survey.

What will happen to your personal data at the end of the research project?
The project is scheduled to end 9th of july 2022. When the project ends the answers given on the survey will be saved in a secure location.

Your rights
As long as you can be identified in the collected data, you have the right to:

- access the personal data that is being processed about you
- request that your personal data is deleted
- request that incorrect personal data about you is corrected/rectified
- receive a copy of your personal data (data portability), and
- send a complaint to the Data Protection Officer or The Norwegian Data Protection Authority regarding the processing of your personal data

What gives us the right to process your personal data?
We will process your personal data based on your consent.

Data Protection Services, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS, has assessed that the processing of personal data in this project is in accordance with data protection legislation.

Where can I learn more?
If you have questions about the project, or want to exercise your rights, contact:

- Beate Karlsen on email (beate.karlsen@sosgeo.uio.no) or telephone: +47 22841600
- Our Data Protection Officer: Roger Markgraf-Bye
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, on email epost (personverntjenester@nsd.no) or telephone: 55 58 21 17.
- Sofia Ceccarelli on email (sofiace@uio.no)

Yours sincerely,

Sunniva Amblie Sørensen
Betty Feder
Kjetil Øversveen
Thorvald Nergaard
Sofia Ceccarelli

Master students at University of Oslo